

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ 1 ИЮЛЬ КУНИ
ГЕОЛОГИЯ СОҲАСИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШ, ГЕОЛОГИК ҚИДИРУВ ВА ҚАЗИБ
ОЛИШНИ КЕНГАЙТИРИШ МАСАЛАЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН ЙИҒИЛИШ ЎТКАЗДИ.

HUQUQ

1997-йил 27-avgustdan chiqq boshlagan

www.huquq.uz

2019-й. 4-ИЮЛЬ, №27 (1172)

**ДЕКАН
ЎРИНБОСАРИ
ЎҚИШГА КИРИТИБ
ҚЎЙИШ УЧУН
1000 ДОЛЛАР
ОЛГАН ВАҚТИДА
УШЛАНГАН.** 2

**ПЕНСИЯГА
ЧИҚМОҚЧИ БЎЛГАН
ФУҚАРО ПЕНСИЯ
ЖАМФАРМАСИ
БИЛАН
СУДЛАШИШИГА
ТЎҒРИ КЕЛДИ.** 7

**БАНК ХОДИМИ
ТАДБИРКОРНИНГ
КРЕДИТ
МАБЛАҒЛАРИНИ
ЎЗЛАШТИРИБ
ОЛДИ.** 8

**ҚАРЗДОР
ОТА ЧЕТГА
ЧИҚИШ УЧУН
АВТОУЛОВИНИ
ГАРОВГА ҚЎЙДИ.** 10

АДАШГАНЛАРГА ИМКОН

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида жорий йилнинг 2 июль куни Бош прокурор раислигида Террористик, экстремистик ёки бошқа тақиқланган ташкилот ва гуруҳлар таркибига адашиб кириб қолган Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг мурожаатларини кўриб чиқиш бўйича Республика идоралараро комиссия йиғилиши бўлиб ўтди. Унда комиссия ва ишчи гуруҳ аъзолари қатнашди.

Йиғилишда тақиқланган ташкилотлар таркибига адашиб кириб қолган фуқароларнинг жиноий жавобгарликдан озод этишни сўраб тақдим этган мурожаатлари Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 19 сентябрдаги "Террористик, экстремистик ёки бошқа тақиқланган ташкилот ва гуруҳлар таркибига адашиб кириб қолган Ўзбекистон Республикаси фуқароларини жиноий жавобгарликдан озод этиш тартибини такомиллаштириш тўғрисида"ги Фармони талаблари асосида кўриб чиқилди.

Комиссия 5 нафар шахсни жиноий жавобгарликдан озод этиш ҳақида хулоса қилди. Шунингдек, жиноий жавобгарликдан озод қилинган 5 нафар фуқарони Ўзбекистонга қайтариш, ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш, шу жумладан, уларнинг бандлигини таъминлашга қўмаклашишга қаратилган ташкилий чора-тадбирларни амалга ошириш юзасидан вазифалар белгилаб олинди.

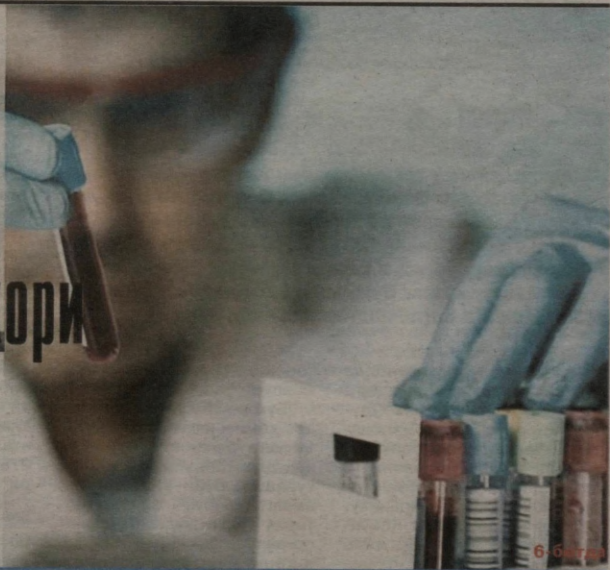
Бобур КАМолов,
Бош прокуратура бўлим бошлиғи

Бугунги кунда ушбу масала бўйича келиб тушган яна 8 та мурожаат ишчи гуруҳ томонидан ўрганилмоқда.

Йиғилишда комиссия ва ишчи гуруҳ аъзоларининг келгусидаги вазифалари белгилаб олинди. Жумладан, Фармон талабларини аҳолига етказиш бўйича тарғибот ишларини янада жалдлаштириш лозимлиги таъкидланди.

ДНК экспертизасининг самараси юқори

Воқеа жойидан топилган
25 та қон доғларидан
10 таси эркак жинсига
тегишли эканлиги ҳақида
хулоса берилган

**ФИРИБГАР
ФАРРОШ**
УНИНГ ЛОФИГА
ОСОНГИНА
ИШОНАДИГАН СОДДА
ОДАМЛАР ҲАМ КАМ
ЭМАС ЭКАН.

**БЕҲУДА РАШК
ҚУРБОНИ**

Хотинининг жонига қасд қилган
эр унинг автоуловини портлатиб
юбориш чорасини кўрди.

ЖАМОАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ЎЙЛАБ

Яқинда Чилонзор туманида жойлашган Сингапур менежментни ривожлантириш институтининг мажлислар залида Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг биринчи ўринбосари Э.Таджиев раҳбарлигида Вазирлар Маҳкамасининг "Чилонзор туманида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш самарадорлигини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори ижросини таъминлаш юзасидан йиғилиш бўлиб ўтди.

Йиғилиш кенгайтирилган тарзда ташкил этилиб, унда қарор ижроси бўйича масъул давлат органлари ташкилотлари вакиллари иштирок этди.

Тадбирда юқорида келтирилган Қарор ва қарор Дастурининг мазмун-моҳияти ҳақида тўхталиб ўтилди.

Дастур 7 та бўлим, 27 банддан иборат бўлиб, у асосида қуйидаги ишларни амалга ошириш кўзда тутилган.

Жиноятчиликка қарши курашиш бўйича аҳоли билан мақсадли мулоқотни йўлга қўйиладиган, ижтимоий тармоқлар орқали ҳар бир маҳалла кесимида криминоген вазият тўғрисида хабардор қилиб боришни таъминлайдиган

мессенжер каналлар яратилади ("Хавфсиз Чилонзор" канали фаолият юритмоқда), "Хавфсиз ҳудуд" мобил электрон иловаси амалиётга жорий

Криминоген вазият тўғрисида хабар берувчи мессенжер каналлар яратилади.

этилади. Аҳоли гавжум бўладиган ҳудудларда "SOS" турмачалари орқали тезкор видео хабар бериш тизими жорий этилади.

ИИО ФМБ биносидан Ситуацион марказ ташкил топади, видеорегистраторли учувчисиз учадиган аппарат-

лардан тумандаги йирик бозорларда "Хавфсиз бозор" синов лойиҳасини амалга ошириш учун бозор ҳудудлари видеокузатув мосламалари билан

тўлиқ қамраб олинади. Бунда дронлардан кенг қўламда фойдаланишга киришилади.

Чилонзор ва Зангиота туманларидаги йирик бозорларда ҳамда йирик ижтимоий объектлар ҳудудларида давлат-хусусий шериклик асосида кўп

Абдуҳамид КАМИЛОВ,
Чилонзор туман прокурори

қаватли автотурагоҳлар барпо этилиб, ушбу объектларга яқин ҳудудларда хостеллар ташкил этилади.

Бу билан туманга республикаимизнинг бошқа ҳудудларидан савдо мақсадларида келган фуқаролар томонидан Чилонзор туманида жиноят содир этилишининг олдини олиш билан бирга, хавфсизлик нуқтаи назаридан тизимли назорат олиб бориш юзасига келилади.

Давлат-хусусий шериклик асосида Чилонзор тумани 8-сон ички ишлар бўлимининг янги биноси шаффофлик асосида (бино ичида олиб борилаётган иш жараёнини ташқаридан кузатиб туриш имкони бўлади) курилади.

Вазирлар Маҳкамасининг "Тошкент шаҳрининг уй-жой коммунал инфратузилмасини бошқаришни такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарорига қўшимча киритилиб, Чилонзор туманида ҳам Юнусобод туманида жорий қилинган сингари кўп квартиралли уй-жой фондини профессионал бошқарув компаниялари томонидан бошқариш тажрибаси йўлга қўйилади.

TADBIIR

ДАСТУР ИЖРОСИГА БАҒИШЛАНДИ

Бухоро вилоят ҳокимлиги биносидан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитасининг "2017-2018 йилларга мўлжалланган коррупцияга қарши курашиш бўйича давлат дастури"нинг Бухоро вилоятидаги ижроси муҳокамасига бағишланган мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлис кун тартибидан Бухоро вилояти Коррупцияга қарши курашиш бўйича ҳудудий идоралараро комиссияси раҳбари (вилоят прокурори)нинг Комиссия фаолияти юзасидан ахбороти эшитилиб, "Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуннинг Бухоро вилоятида ижро этилиши аҳоли муҳокама қилинган ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонида келиб чиқадиган келгусидаги вазифалар белгилаб олинди.

Ахборотни эшитиш жараёнида 2017 йил апрелда ташкил этилган Ҳудудий комиссия томонидан коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни амалга оширувчи ва унда иштирок этувчи ҳудудий давлат органлари ҳамда ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш борасида қа-

тор ишлар олиб борилган маълум бўлди.

Бухоро вилояти идоралараро комиссияси ўз чора-тадбирлар режасига мувофиқ ҳудудда коррупцияга қарши курашиш бўйича фаолиятни амалга оширувчи ва унда иштирок этувчи ҳудудий давлат органлари ҳамда ташкилотлар ишини мувофиқлаштириш бўйича ишларни амалга ошириб келмоқда. Жумладан, ушбу ишларни тизимли равишда ташкил этиш мақсадида давлат органлари ва ташкилотларнинг ҳар биридан идоровий мувофиқлаштирувчи белгиланган. Комиссия ишчи органи томонидан уларга тегишли мутахассис ва экспертлар жалб қилинган ҳолда тушунчалар ҳамда иш фаолиятига оид ахборотлар, тарқатма материаллар, плакатлар етказиб берилган. Шу каби профилактика ишлари натижасида ҳудудда коррупция билан боғлиқ жиноятлар статистикиси пасайгани қайд этилди.

Жисмоний ва юридик шахс-

Дилшод ФАЙЗИЕВ,
Бухоро вилоят прокурорининг
биринчи ўринбосари

ларнинг коррупция фактлари-га доир муножаатларини кўриб чиқиш ҳамда уларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш коррупцияга қарши курашишнинг муҳим омилларидан бири ҳисобланади. Зеро, ушбу иллатга қарши курашиш нафақат ҳуқуқ-тартибот органларининг, балки барчанинг фуқаролик вазифасидир. Фуқаролар ҳам айни ҳақиқатни тушуниб етаетганини улар томонидан келиб тушаётган муножаатлар сони ошганлигидан ҳам кўриш мумкин. Жумладан, Бухоро вилоят прокуратураси органларига ўтган йил давомида жисмоний ва юридик шахслардан 23 минг 562 та муножаат келиб тушган бўлиб, шундан 18 минг 51 таси ҳал қилинган. Улардан 2 минг 557 таси қаноатлантирилган ҳамда 1 минг 278 нафар шахснинг ҳуқуқлари тикланган.

Мажлисда ушбу йўналишда амалга оширилган ишлар атрофича таҳлил қилиниб, галдаги вазифаларга урғу берилди. Таъкидланганидек, порахўрлик, мансаб ваколатларини суиистеъмол қилиш каби ҳолатлар, умуман коррупциянинг барча кўринишларига барҳам беришда турли идоралар, ташкилотлар ва аҳоли орасида тарғибот ишларининг самарадорлигини таъминлаш, мансабдорларнинг бу каби ҳуқуқбузарликлар учун масъулиятини қучайтириш йўналишида ишларни давом эттириш лозимлиги уқтирилди.

Мажлисда муҳокама қилинган масала бўйича Олий Мажлис Сенатининг Суд-ҳуқуқ масалалари ва коррупцияга қарши курашиш қўмитасининг тегишли қарори қабул қилинди.

JARAYON

ДЕКАН ЎРИНБОСАРИНИНГ ҚИЛМИШИ МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

Жорий йилнинг 3 июль куни Коррупцияга қарши кураш бўйича Сирдарё вилояти ҳудудий Идоралараро комиссиясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди.

Вилоятда коррупцияга қарши кескин ва муросасиз кураш олиб борилаётганлигига қарамастан, олий ва ўрта махсус таълим муассасаларининг айрим масъул ходимлари томонидан содир этилган коррупциявий хатти-ҳаракатлари муҳокама қилиниб, тегишли чора-тадбирлар белгилаб олинди.

Жумладан, Гулистон давлат университети ижтимоий-иқтисодий факультети декани ўринбосари Ш.Б. фибрибгарлик йўли билан фуқаро Н.С.нинг жиёни Ш.Б.ни танишлари орқали университетининг "Тарих" факультетига ўқишга киритиб қўйиш эвазига 1500 АҚШ доллари талаб қилиб, 1000 АҚШ доллари олган вақтида ашёвий далиллар билан ушланган.

Шу каби, Гулистон тиббиёт коллежи "Касбий фан" ўқитувчиси Д.Я., фибрибгарлик йўли билан фуқаро Н.П.нинг таниши Х.Ф.ни коллеждаги танишлари орқали "контракт" асосида ўқишга киритиб қўйиш эвазига 300 АҚШ доллари талаб қилган вақтида ашёвий далиллар билан ушланган.

Маъмур ҳолатлар юзасидан ушбу шахсларга нисбатан жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йилнинг 27 май кунги "Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони ижроси юзасидан комиссия аъзоларининг фикр ва мулоҳазалари эшитилиб, тегишли қарор қабул қилинди ва ижро учун комиссия аъзоларига юборилди.

Сирдарё вилоят прокуратураси жамоатчилик билан алоқалар ва ҳуқуқий ахборот тармоғи

КОРРУПЦИЯ — ХАВФЛИ ИЛЛАТ ДИР

Президентимиз Шавкат Мирзиёев Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 26 йиллигига бағишланган тантанали маросимда сўзлаган нуктида коррупция давлат ва жамият ривожига, халқнинг адолатга бўлган ишончига жиддий путур етказадиган хавф эканини таъкидлаб ўтди. Маърузада қайд этилганидек, 1 минг 177 нафар мансабдор шахс коррупция ҳолати билан боғлиқ бўлган жиноят содир этган. Ўртбошимиз айтганларидек, эндиликда ушбу иллатга қарши курашишда нафақат ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар, балки ҳар бир давлат идорасида жамоатчилик томонидан назорат қилинадиган коррупцияга қарши курашиш бўйича ички дастурлар фаолияти йўлга қўйилади.

Мана шу амалий ҳаракатнинг яна бир ҳуқуқий асоси сифатида 2019 йилнинг 27 май кuni Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикасида коррупцияга қарши курашиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони қабул қилинди.

Хоразм вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлари ходимларининг ушбу Фармон мазмун-моҳияти, унинг аҳамияти ҳақидаги фикр-мулоҳазалари билан қизиқдик.

Ғайрат АБДУЛЛАЕВ,
Хоразм вилоят прокурорининг ўринбосари:

— Глобал муаммолар орасида тараққиёт учун энг хатарли иллатлардан бири бу — коррупция ҳисобланади.

Бугунги кунда бутун инсониятни ташвишга солаётган ушбу ижтимоий иллат, яъни коррупция инсон ҳуқуқларининг, бозор механизмларининг бузилишига, инсонлар ҳаёт сифатининг ёмонлашувига олиб келади. Демократия ва ҳуқуқий тартиботни кучсизлантиради, халқро хавфсизликнинг уюшган жиноятчилик, терроризм ва бошқа таҳдидларига шароит яратди.

Мазкур Фармон коррупцияга қарши курашиш соҳасида давлат ва жамоат ташкилотларининг ҳамкорликда фаолият олиб боришини, жамоатчилик назоратини тартибга солишда муҳим аҳамият касб этади. Энг муҳими, ушбу ҳужжатнинг айнан "Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили" Давлат дастури доирасида эълон қилиниши диққатга сазовордир. Айнан шунинг учун ҳам мазкур ҳужжатда иқтисодий янада раванга топтириш, халқ фаровонлигини ошириш, мамлакатда инвестиция муҳитини яхшилаш борасидаги стратегик вазифаларни ҳал этиш коррупцияга қарши курашиш соҳасида давлат сиёсатининг самарали амалга оширилишини таъминлаш ҳамда коррупция кўринишларининг сабаб ва шарт-шароитларини бартараф этиш бўйича янги тизимли чоралар қўрилишини таъминлаш алоҳида кўрсатиб ўтилган.

Мазкур фармон билан аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, жамиятда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантириш, давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларида коррупциянинг олдини олишга доир чора-тадбирларни амалга ошириш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш, уларга чек қўйиш, уларнинг оқибатларини, уларга имкон беворчи сабаб ва шарт-шароитларини бартараф этиш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни содир этганлик учун жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини таъминлаш давлат сиёсатининг коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги асосий йўналишлари этиб белгиланган.

Ғайратжан СУЛТАНОВ,
Департаментнинг Хоразм вилоят бошқармаси бошлиғи:

— Таъкидлаш жоиз, ривожланаётган

давлатларнинг барчасида ўз мақсадларига эришиш учун коррупцияга қарши муваффақиятли кураш олиб боришлари зарурлиги талаб этилмоқда.

Мамлакатимизда 2017 йил январь ойида "Коррупцияга қарши курашиш тўғрисида"ги Қонуннинг қабул қилиниши бу иллатга қарши курашнинг янги босқичини бошлаб берган бўлса, яқинда матбуотда эълон қилинган мазкур Фармон кенг жамоатчилик, ёшлар, шунингдек, нодавлат ташкилотлари ҳам ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар билан биргаликда ушбу иллатга қарши курашда, ҳар бир соҳада коррупциянинг олдини олишда фаолликка қақиради. Хусусан, Фармонга асосан, 2019-2020 йилларда коррупцияга қарши курашиш давлат дастури тасдиқланди. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари, жамоат бирлашмалари ва бошқа ташкилотлар томонидан Идоралараро комиссия билан келишган ҳолда Давлат дастурининг ҳар бир банди бўйича мақсадларга эришишда самарадорлик индикаторларини ишлаб чиқиш белгилан берилди.

Ушбу Фармоннинг эътиборга молик жиҳатларидан бири бу — давлат органлари фаолиятининг очиқлигини ва ҳисобдорлигини таъминлаш, давлат бошқаруви тизимининг самарадорлигини ошириш, давлат органларининг, улар мансабдор шахсларининг ўз зиммасига юклатилган вазифаларни бажариши юзасидан масъулиятини кучайтиришга, коррупцияга қарши курашиш соҳасида давлат органларининг фаолияти юзасидан парламент ва жамоатчилик назоратини амалга оширишга қаратилганлигидир.

Рашид КУРАНБАЕВ,
МИБ Хоразм вилоят бошқармаси бошлиғи:

— Мазкур Фармонга мувофиқ, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг палаталарида коррупцияга қарши курашиш ва суд-ҳуқуқ масалалари бўйича кўмиталар ташкил этилди. Қорақалпоғистон Республикаси Жўрқор Кенгеси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар халқ депутатлари кенгашлари, туман ва шаҳар халқ депутатлари кенгашларининг таркибида коррупцияга қарши курашиш комиссияларининг ташкил этилиши белгилан берилди. Ушбу комиссиялар эндиликда жойларда коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги ишларнинг ҳолатини комплекс ўрганиб, мавжуд муаммолар ечимига эътибор қаратадилар. Шунингдек, улар жойларда коррупция кўринишлари наноён бўлишига олиб келадиган тизимли муаммолар ва коррупциянинг ҳолати тўғрисида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг коррупцияга қарши курашиш ва суд-ҳуқуқ масалалари бўйича кўмиталарига ушбу соҳадаги фаолиятни такомиллаштириш юзасидан тақлифлар киритган ҳолда мунтазам равишда ахборот бериб бориш функцияларини амалга оширадилар. Бу билан ҳудудларда, қўйи бўғинларда мавжуд коррупция ҳолатларига чек қўйилиши билан бир-

галикда, коррупцияга қарши курашишга масъул бўлган давлат органлари, комиссиялар ва уларнинг тизимларида коррупцияга қарши курашишга оид фаолият янада такомиллашади.

Ушбу йўналишдаги ишлар самарадорлигини ошириш мақсадида Фармонда давлат бошқаруви органлари, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари раҳбарлари коррупция хавф-хатарларини ўз вақтида аниқламаганликлари ва тегишли баҳо бермаганликлари, шунингдек, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни такроран содир этиш ҳолатларига йўл қўйганликлари юзасидан шахсан жавобгар бўлиши белгилан берилган.

Қўзибой ЖАББАРОВ,
Урганч шаҳар прокурори ўринбосари:

— Конституциямизнинг 13-моддасида инсон ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланиши, демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилиниши қатъий белгиланган. Коррупция кўринишларининг юзага келиши эса фуқаролар ҳуқуқларининг амалга оширилишида тўсик бўлувчи факторлардан бири ҳисобланади.

Мазкур ҳужжатнинг қабул қилиниши жамиятда коррупция оқибатида туғилган муаммо ва таҳдидларга, мамлакатда қонун устуворлигини таъминлаш борасида, демократия, инсон ҳуқуқлари, ҳокимиятга ишонч, давлат бошқаруви, тенглик ва ижтимоий адолат принципларига, иқтисодий ёлдамлик рақобатга жиддий хавф солиши ва иқтисодий ўсишга жиддий тўсқинлик қилиши каби ҳолатларга тўғри баҳо берилганини тасдиқлаб, коррупцияга қарши курашишнинг самарали тизимини янада мустаҳкамлайди.

Фармонда 2019 йил 1 сентябрга қадар ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг коррупцияга қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини, шу жумладан, умумэтироф этилган халқаро стандартлар ва чет эл ижобий тажрибасини инобатга олган ҳолда ушбу фаолиятни ташкил этиш ва мазкур йўналишдаги функцияларни оптимallashtiriшда ягона ёндашувларни жорий этиш орқали тубдан такомиллаштириш бўйича тақлифлар киритиш белгилан берилган. Шунингдек, коррупцияга қарши курашиш соҳасида жамоатчилик назорати механизмларини самарали қўллашга йўналтирилган, комплекс чора-тадбирларни ўз ичига олган "Йўл харитаси" лойиҳасини ишлаб чиқиш назарда тутилган.

Кўчкор РАҲИМОВ,
Хоразм вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси:

— Мазкур Фармон билан 2019-2020 йилларда коррупцияга қарши курашиш Давлат дастурининг қабул қилиниши билан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг масъулиятли вазифалари янада аниқлаштирилди. Давлат дастурида 4 та йўналиш алоҳида белгилан берилган. Унда аҳолининг ҳуқуқий онги ва ҳуқуқий маданиятини юксал-

тириш, жамиятда коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантириш, давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларида коррупциянинг олдини олиш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш, уларга чек қўйиш, имконият яратувчи сабаблар, шарт-шароитлар ва оқибатларини бартараф этиш, коррупцияга оид ҳуқуқбузарликларни содир этганлик учун жавобгарликнинг муқаррарлиги принципини таъминлаш ҳамда коррупцияга қарши курашиш масалалари бўйича халқро ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш каби масалаларга асосий эътибор қаратилган.

Давлат дастурининг амалиётга татбиқ этилиши фуқаролар, жумладан, тадбиркорларнинг давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахсларига бўлган ишончини мустаҳкамлаш, мамлакатнинг инвестициявий жозибадорлигини оширишга, шунингдек, коррупцияга қарши курашишдаги кенг қўламли ислохотларга ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади. Коррупцияга қарши курашиш борасида давлат органлари, ташкилотлар ва фуқаролик жамияти институтлари томонидан амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг самарадорлигини оширишга замин яратди.

Дастурда коррупцияга қарши курашишда давлат сиёсатининг муҳим йўналишлари ваколатли органлар тизими, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари, фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситалари ва фуқароларнинг мазкур соҳадаги иштироки, шунингдек, халқро ҳамкорлик асосида мустаҳкамлаб қўйилмоқда.

Бир сўз билан айтганда, коррупцияга қарши кураш ҳар кунги, ҳар лаҳзада ҳар бир фуқаро томонидан амалга оширилиши керак. Инсонларнинг ушбу иллатга қарши қатъий фуқаролик позицияси шаклланиши, коррупцияга нисбатан муросасизлик ва тоқатсизликнинг пайдо бўлиши, коррупция ҳолатларини оқлаш ва изоҳлаш эмас, қоралаш ва қабул қилмаслик биринчи ўринга чиқиши керак. Коррупция онглари ўзгартирмай туриб, онгли ёндашув билан фуқароларнинг ўзи ахволни ўзгатириши, коррупциясиз жамият қуришда ҳар ким ўз роли ва вазифаларини англаб, масъулиятни ҳис этиши лозим.

Мазкур фармон ана шу вазифаларни амалга оширишда ҳамда коррупцияга қарши кураш бўйича давлат сиёсатини, унинг асосий йўналишларини, олдини олиш чораларини, унга қарши курашиш дастурларини, давлат мансабдор шахслари ва хизматчиларига қўйиладиган асосий талабларни, коррупцияга қарши курашишни амалга оширувчи махсус органларни ва уларнинг ваколатларини, коррупцияга қарши курашиш чораларини амалга оширишнинг асосий қоидаларини белгилан берилган муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилади.

Ойбек ЖУМАНИЁЗОВ суҳбатлашди

Жаҳон банки «Ижтимоий ҳимоя тизимини мустаҳкамлаш» лойиҳасини амалга ошириш учун Ўзбекистонга 50 миллион доллар кредит ажратди.

4-ИЮЛ 2019-Ҳ. 27
HUGUB № 27
(1172)

3

МАТБУОТ КОТИБЛАРИ ЭНДИ РАҲБАР МАСЛАҲАТЧИСИ

Охириг йилларда жамиятда оммавий ахборот воситаларининг ўрни, мавқеи сезиларли даражада ошди. Айниқса, интернет нашрларининг фаоллашуви медиа маконда жиддий рақобатни юзга келтирганини ҳам тан олиш керак. Бу эса соҳага дахлдор ҳар бир йўналишда янгича ёндашув, истиқболли ислохотларни амалга ошириш талабини вужудга келтирди.

Умуман олганда, мамлакатимизда сўз эркинлигини таъминлаш, ахборот ва оммавий коммуникациялар соҳасини бошқариш тизимини қайта ташкил қилиш, ижтимоий-сиёсий ва социал-иқтисодий ривожланишнинг муаммолари масалаларини ҳал этишда оммавий ахборот воситаларининг ролини ошириш бўйича сезиларли ишлар амалга оширилди. Шу билан бирга, соҳадаги ҳозирги ҳолат таҳлили медиа маконда юзга келаётган қачириқларга тежкорлик билан муносиб жавоб қайтарилмаётганини кўрсатиб, мамлакатда амалга оширилаётган улкан миқёсдаги ислохотлар тўғрисидаги кенг қамровли маълумотларни ўз вақтида тақдим этиш бўйича жамият эҳтиёжлари ахборот соҳасидаги ишларни сезиларли даражада оширишни, давлат органлари ва ташкилотларининг ахборот хизматлари, оммавий ахборот воситаларининг фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқишни тақозо этмоқда.

Шу боис жорий йилнинг 27 июнь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти "Оммавий ахборот воситалари мустақиллигини таъминлаш ҳамда давлат органлари ва ташкилотлари ахборот хизматлари фаолиятини ривожлантириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарорини имзолади. Мазкур ҳужжат ОАВнинг фаолияти учун максимал даражада қулай шароитлар яратиш, давлат ва жамият ўртасида сифатли мулоқотни йўлга қўйиш, аҳолига ислохотларнинг мақса-

ди, вазифалари ва натижалари ҳақида тежкор, ҳолис ва тўлиқ ахборот етказиш, давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари фаолияти шаффофлигини ошириш, шунингдек, уларнинг жамоатчилик билан ўзаро ҳамкорлик алоқаларини ва ахборот хизматлари фаолиятининг самарадорлигини тубдан яхшилаш мақсадида қабул қилинди.

Унда белгиланишича, давлат органлари ва ташкилотларининг марказий аппаратлари, Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри, туман (шаҳар) ҳокимликлари тузилмаларида ахборот хизмати назарда тутилмиш шарт. Идоравий ва ҳудудий бўлинмалари ахборот хизматлари фаолиятини ташкил этиш тегшли идораларнинг эҳтиёжидан келиб чиқиб белгиланиши мумкин. Ахборот фаолиятини мувофиқлаштириб бориш

Меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг 50 фоизидан кам бўлмаган миқдорда ойлик устама тўланади.

Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан амалга оширилади.

Шунингдек, Агентликнинг давлат органларининг ахборот хизматларини мувофиқлаштириш бўлими Ахборот хизматлари фаолиятини ташкил қилиш ва мувофиқлаштириш бошқармаси сифатида қайта ташкил этилаётир.

Ахборот хизмати мажбуриятларини фақат ушбу бўлинмалар ходимлари бажаради. Давлат ташкилотлари раҳбарларига ахборот хизмати ходимларига қўшимча мажбуриятлар юклаш тақиқланди, ҳудди шу каби уларнинг вазифаларини бошқа бўлинмаларга юклаш тақиқланди.

Қарор билан давлат органлари ва ташкилотлари фаолияти ҳақида ОАВлар, ижтимоий тармоқлар, ушбу органларнинг веб-сайтлари, бошқа ахборот ресурслари орқали, матбуот анжуманлари, брифинглар, медиатурлар ташкил этиш йўли

Мухим янгиланмадан бири сифатида давлат органлари ва ташкилотларининг ахборот хизматлари ходимлари устувор равишда журналистика соҳасида олий маълумотга эга бўлган шахслар орасидан лавозимга тайинланиши белгиланганлигини келтириш мумкин. Айни шу жиҳат келгусида ахборот хизматлари фаолиятининг самарали ташкил қилинишига замин яратилишига шубҳа йўқ. Халқона тил билан айтганда, чумчуқ сўйса ҳам қассоб сўйсин, деган наҳл бежиз айтилмаган.

Бундан ташқари, ахборот хизматлари раҳбарлари энди давлат органи ёки ташкилотининг ахборот сиёсати масалалари бўйича раҳбарнинг маслаҳатчиси маконига эга бўлади ҳамда меҳнатга ҳақ тўлаш, тиббий ва транспорт хизмати кўрсатиш шартларига кўра давлат органи ва ташкилоти раҳбарининг ўринбосарига тенглаштирилади.

Ахборот хизматлари раҳбарлари тегшлича Агентлик ёки унинг ҳудудий бўлинмалари ҳулосасини ҳисобга олган ҳолда лавозимга тайинланади, шунингдек ҳар 3 йилда Агентликда аттестациядан ўтади.

Ўткиржон ДЕҲҚОНОВ,
«Huquq»

Яна бир эътиборга молик жиҳати, давлат органлари раҳбарлари ахборот хизматлари ходимларига, бошқа тўловлардан қатъи назар, Давлат бюджетидан ҳамда давлат органлари ва ташкилотларининг ўз маблағлари ҳисобидан меҳнатга ҳақ тўлаш фондининг 50 фоизидан кам бўлмаган миқдорда ойлик устама тўлашга ҳақлидир.

Матбуот котиблари алоқа воситалари, жумладан, ҳукумат алоқаси, шунингдек, кенг полосали Интернет тармоғига уланиш имконияти билан таъминланади. Ахборот хизматлари ходимлари тажриба орттириш ва хорижий мамлакатларнинг тегшли ташкилотлари фаолияти билан яқиндан танишиш, шунингдек, уларни ахборот жиҳатдан таъминлаш учун сафар қилувчи делегациялар таркибига кирилади.

Хорижда Ўзбекистоннинг ижобий имижини илгари суриш ҳамда мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар тўғрисида тарғибот қилиш ва жамоатчиликни кенг хабардор қилишга қаратилган ахборот кампанияларини ўтказиш мақсадида Ахборот соҳаси ва оммавий коммуникацияларни ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш жамғармасига Давлат бюджетидан ҳамда маблағлари ҳисобидан ҳар йили 20 миллиард сўм ажратилади.

Булардан ташқари, мазкур қарорга асосан 2019 йил 1 октябрдан бошлаб болалар адабиётлари ҳамда ногиронлиги бўлган шахслар учун мўлжалланган маҳсулотлар чоп этишга ихтисослашган нашриётлар ноширлик фаолиятини амалга оширишга лицензия берганлик учун давлат божи тўлашдан озод қилинади.

FAOLIYAT

Қадри улуг неъмат

Бахтиёр ШОДМОНОВ,

Наманган вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

ФАТФнинг навбатдаги ялпи мажлиси

Сардор ИКРАМОВ,

Бош прокуратура ҳузуридаги Департаментнинг бўлим бош инспектори

Мазкур йиғилишларда 100 дан ортиқ давлат ва юрисдикциялардан ташриф буюрган 700 нафарга яқин вакиллар қатнашди. Ушбу ялпи мажлис доирасида Молиявий разведка бўлинмалари раҳбарларининг форуми ташкил этилиб, унда миллий молиявий разведка бўлинмалари фаолиятини такомиллаштириш масалалари муҳокама этилди.

Ялпи мажлис давомида Саудия Арабистони Қироллигида ФАТФнинг тўла ҳуқуқли аъзоси макони тақдим этилди.

Ялпи мажлис кун тартибидagi асосий масалалардан бири виртуал активлар юзасидан ФАТФнинг раҳбарий қўланмасини муҳокама этиш ва тасдиқлаш ҳисобланиб, мазкур жараёндаги миқозларни идентификация қилиш ва унда назорат қилувчи органларнинг роли алоҳида кўриб чиқилди.

Йиғилишда аъзо давлатлар ва "Катта йигирмалик" давлатларнинг ҳукуматлари ҳамда ҳусусий сектор томонидан ФАТФнинг виртуал активлар ва улар билан боғлиқ хизматларни кўрсатувчи субъектлар фаолиятига нисбатан талабларини ишлаб чиқиш ва аниқлаштириш лозимлиги таъкидланди. Шунингдек, Греция ҳамда Гонконг давлатларининг жиноий даромадларни легаллаштириш ва терроризмини молиялаштиришга қарши курашиш миллий тизимларининг ФАТФ стандартларига мувофиқлигини ўзаро баҳолаш натижалари муҳокама этилди.

Бундан ташқари, ялпи мажлис давомида ФАТФнинг санкция рўйхатларига ("қора" ва "қулранг") киритилган давлатларнинг миллий тизимидаги стратегик камчиликларнинг бартараф этилиш билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

ФАТФнинг мазкур ялпи мажлиси доирасида Ўзбекистон Республикаси делегацияси томонидан бир қатор хорижий делегациялар билан ўзаро тажриба алмашиш ва халқаро ҳамкорликни кенгайтириш масалалари юзасидан икки томонлама учрашувлар ўтказилди.

Шу йилнинг 10 январь куни Президентимиз раислигида ўтказилган мамлакатимиз тинчлиги ва жамоат ҳавфсизлигини таъминлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш борасидаги келгуси вазифаларга бағишланган видеоселектор йиғилишида соҳа фаолиятини замон талаблари даражасида янги босқичга олиб чиқиш билан боғлиқ гоят долзарб ва кечиктириб бўлмайдиган устувор вазифалар белгилаб берилган эди.

Жиноят битта бўлса ҳам кўп. Унинг замирида фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари бузилиши, ҳаёти, саломатлиги ва мол-мулкига тажовуз қилишдек иллатлар ётади. Шу нуктага назардан қараганда, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимлари зиммасидаги масъулият ҳамиша долзарб ва залворли.

Турақўрғон туман прокуратураси фаолиятида ана шу долзарб вазифаларнинг ўз вақтида бажарилиши, бу борадаги назорат ва қонунчилик устувор аҳамият касб этган. Шу йўналишда Президентимизнинг "Жиноятчиликка қарши кураш ва ҳуқуқбузарлик профилактикаси тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори асосида мутасадди идоралар билан ҳамкорликда мунтазам равишда профилактик тадбирлар ўтказиб келинмоқда. Мазкур тадбирларга ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ходимлари, ҳокимликлар, нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамда кенг жамоатчилик жалб этилган.

Тумандаги мажхуд 68 та маҳалла фуқаролар йиғинида 4 та сектор кесимида 62 нафар ички ишлар ходими, 50 нафар маҳалла раиси ва шунча маслаҳатчи, посбон, 34 нафар таълим соҳаси ҳамда 74 нафар жамоатчилик вакиллари жалб этган ҳолда иш олиб борилмоқда. "Ҳуқуқбузар-

ликлар профилактикаси куни" доирасида амалга оширилган ишлар самараси ҳамда бартараф этилган камчиликлар юзасидан маҳалла ва таълим муассасаларида йиғилишлар ўтказилиб, муҳокамаи ташкил этилмоқда.

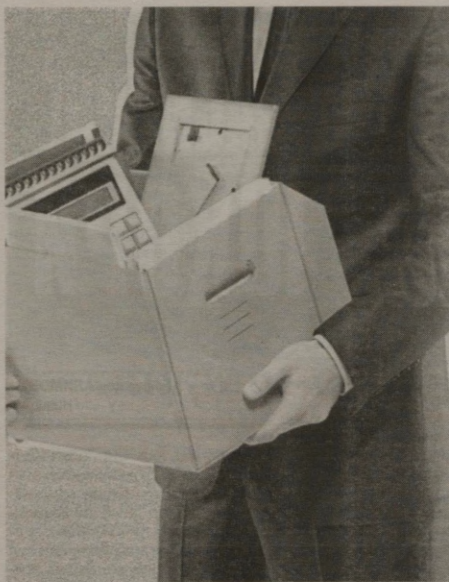
Тан олиш жоизки, 2018 йилда туманда оғир ва ўта оғир турдаги жиноятлар ва безорилик 4 тага, талончилик, босқинчилик, ўлим билан туғган йўл-транспорт ҳодисаси 1 тага, ўрта оғир тан жароҳати етказиш 5 тага ортиб кетганди. Ҳозирда таҳлилий натижалар асосида бундай салбий ҳолатларни бартараф этиш, жиноятчиликнинг олдини олиш борасида бир қатор ишлар амалга оширилмоқда.

Табиий ва ҳақли савол туғилди: Натижа қандай?

52 та МФЙда умуман жиноят қайд этилмади.

Рақамлар билан изоҳлайдиган бўлсак, 2019 йилнинг ўтган даври мобайнида жиноятчилик ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 17 тага камайди. Оғир жиноятлар 70 фоизга, иқтисодий жиноятлар 37 фоизга ва бошқа жиноятлар 66 фоизга камайди. Шунингдек, 52 та маҳалла фуқаролар йиғинларида умуман жиноят қайд этилмади. Бу "Менинг маҳалламда жиноят содир этилиши мумкин эмас", деган давлатнинг ифодасидир.

Халққа яқинлик, одамлар орасида бўлиш, уйма-уй юриб уларнинг дарду ташвишлари, муаммоларини ўрганиш, ечимлар борасида қўмаклашиш самара бераётир. Бу борада эса жамоат ташкилотлари, ҳусусан, ўзини ўзи бошқариш органлари катта таъсир қилмоқда. Зотан, жиноятнинг оқибатларига қарши курашгандан кўра, унинг олдини олган афзал.

чилик йўл қўядими? Шундан сўнг одамларда ишончсизлик пайдо бўлган ва норозиликлар билдирилган. Аммо буни инобатга олишмаган. Биз эса ҳалигача ҳақ-ҳуқуқимизни тўлиқ билмаймиз.

Аслида ҳомиладор аёллар ва уч ёшга тўлмаган боласи бор аёллар билан тузилган меҳнат шартномаси иш берувчининг ташаббуси билан бекор қилиниши мумкин эмас. Агар корхона бутунлай тугатилаётган бўлса, шундай қилиниши мумкин. Лекин бундай ҳолларда ҳам меҳнат шартномаси ишчиларнинг албатта ишга жойлаштириш шарт билан бекор қилинади. Мазкур аёлларни ишга жойлаштиришни маҳаллий меҳнат органи уларни ишга жойлаштириш даврида қонун ҳужжатларида

ри комиссиясига ёки бевосита туман (шаҳар) судига мурожаат этишга ҳақли бўлади.

Ўзбекистон Республикаси Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигида Давлат меҳнат инспекцияси фаолият юритади. Унинг асосий вазифаларига:

Инспекция фуқароларнинг меҳнат шартнонлари хавфсизлигини таъминлашда меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши юзасидан назоратни амалга оширади. Ногиронларни ижтимоий муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларига амал қилиниши ва улар учун зарурий меҳнат шартнон яратилиши, манфаатдор вазирлик, идора ва жамоатчилик ташкилотлари билан бирга мажбурий меҳнатга йўл қўймаслик ва тўлиқ бартараф этиш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқади ва амалга оширади. Шунингдек, соҳа масалалари бўйича ишчилар ва иш берувчиларга, шу билан бир қаторда, тадбиркорлик субъектларига маслаҳат ва услубий қўмак бериш ва ишлаб чиқаришда жараҳатланиш, бахтсиз ҳодисалар олдини олиш бўйича амалий фаолият олиб боради.

ҳўжалиги (сантехник, механик, муҳандис, иситиш тизимлари, сантехника ва шамоллатиш ускуналари, иссиқлик, энергия ва сув таъминоти усталари, таъмирчи-слесарлар), қурилиш (газ, электр пайвандловчилар, дурадгорлар, кранчилар, ландшафт дизайнерлари) соҳаларида кадрлар етишмаслиги мавжуд. Қишлоқ жойларида, айниқса, агросектор (ветеринар, зоотехник, боғбонлар, агрономлар) ва соғлиқни сақлаш (жарроҳлар, умумий амалиёт шифокорлари, педиатрлар, стоматологлар)да кадрлар етишмаслиги сезилади.

Бугунги кунда айтиш муммони ҳал этиш мақсадида кадрлар тайёрлашга алоҳида эътибор қаратиляпти. Ёшларни хорижда ўқитиш, олий таълим муассасаларининг ҳудудий филиалларини ташкил этиш юзасидан чоралар кўришмоқда. Бу каби саъй-ҳаракатларнинг натижасини эса вақт кўрсатади.

Инсон умри давомида меҳнат қилиш билан боғлиқ бўлади. Шу боис бу борада муаммолар бўлиши, тушунмовчиликлар юзгага келиши ҳам табиий ҳол. Қонун ҳужжатлари ўз ўрнида ишлаганига, муаммо ечимини топади. Сўнгги

MUNOSABAT

ҲУҚУҚИНГИЗ ҲИМОЯЛАНГАННИНГ ИШОНЧИНГИЗ КОМИЛИМИ?

Мамлакатимизда фуқароларнинг меҳнат манфаатларини ҳимоя қилиш давлат сиёсатининг асосий йўналишларидан биридир. Бу соҳада бугун кенг қўламли ислохотлар амалга ошириляётгани ҳам сир эмас.

Касаллик варақаси, меҳнат таътили ва тушлик вақти

Чқур ислохотлар олиб бориляётган бўлса-да, ҳалигача ҳуқуқий маданиятнинг етишмаслиги аҳолининг кўплаб муаммоларга дуч келишига сабабчи бўлмоқда. Фуқароларнинг меҳнат фаолияти давомида билиб-билмай ҳуқуқий меъёrlар бузилмоқда. Ҳатто касаллик варақаси олиш, меҳнат таътилига қиш тартиби юзасидан юрдошларимизни қизиқтирадиган масалалар ҳам бор.

Меҳнат кодексининг 285-моддасида вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси касал бўлишда, меҳнатда майиб бўлган ёки бошқача таразда шикастланганда, шу жумладан, турмушда жараҳатланганда, оиланинг бетоб аъзосини парвариш қилганда, карантин эълон қилинганда, санаторий-курортда даволанганда ва протез қилинганда тўланади, дейилади.

Агар фуқарога тўланаётган нафақа ҳамкасблариникидан фарқ қилса, буни тўғри қабул қилиш керак. Бунда вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси меҳнатда майиб бўлиш ва касб касаллигига чалинганда иш ҳақининг тўлиқ миқдорида, бошқа ҳолларда эса, ходимнинг давлат ижтимоий сўғуртаси бадалларини тўлаган муддатига (умумий иш стажига), қарамоғидаги вояга етмаган болаларининг сони ва бошқа ҳолатларга қараб, иш ҳақининг олтимчи фоизидан юз фоизигача миқдорда тўлиниши белгиланганини тушунишнинг ўзи етарли.

Вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақасининг энг кам миқдори қонун ҳужжатларида белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан оз бўлмаслиги ва нафақа ҳисоблаб чиқариладиган иш ҳақи миқдоридан ортиб кетмаслиги лозим.

— Мен ишлаган компанияда ҳомиладорларни ишдан бўшатиш ҳоллари га гувоҳ бўлганман, — дейди жиззахлик Гулнеҳра Обидова. — Бунга қонун-

белгиланган тегишли ижтимоий тўловлар билан таъминлаган ҳолда амалга оширади. Бундай ҳолатлар Меҳнат кодексининг 237-моддасида аниқ кўрсатиб ўтилган.

Муддати тугагани сабабли меҳнат шартномаси бекор қилинган ҳолларда ҳам иш берувчи ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатиб ўтилган аёлларни ишга жойлаштириш шарт. Ишга жойлаштириш даврида бу аёлларнинг иш ҳақи сақланиб қолади, бироқ бу муҳлат муддатли меҳнат шартномаси тугаган кундан бошлаб уч ойдан ошмаслиги керак.

— Бир неча йил олдин иш жойимдан белгиланган йиллик меҳнат таътилимни уч йил ололмаганман, — дейди Азиз Ортиқов. — Меҳнат таътили берарди, лекин ишга қақриб ишлатарди. Дам ололмасдан саломатлигим ёмонлашган. Ҳуқуқларимни ҳимоя қила олишимга ишончим қолмаганлиги учун ишдан бўшаб кетишга мажбур бўлганман.

Хўш, бу ҳолатда қандай чора кўриш керак?

Меҳнат кодексининг тегишли моддаларига мувофиқ барча ходимлар, шу жумладан, ўриндошлик асосида ишляётганлар, дам олиш ва иш қобилиятини тиклаш учун иш жойи (лавозими) ва ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда йиллик меҳнат таътиллари олиши керак.

Ўн тўрт ёшга тўлмаган битта ёки undan ортиқ болани (ўн олти ёшга тўлмаган ногирон болани) тарбияляётган ёлғиз ота, ёлғиз онага (бева эркаклар, бева аёллар, никоҳдан ажрашганлар, ёлғиз оналарга) ва муддатли ҳарбий хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчиларнинг хотинларига, 1941-1945 йиллардаги уруш қатнашчиларига ва имтиёзлари бўйича уларга тенглаштирилган шахсларга, вояга етмаганларга хоҳишига кўра, ёзги ёки улар учун қулай бўлган бошқа вақтда берилиши қонун билан асосланган.

Ходимнинг меҳнат ҳуқуқлари бузилган бўлса, у кимга, қай тартибда мурожаат этиши мумкин?

Баъзан иш берувчи ва ходим ўртасида меҳнат тўғрисидаги қонунлар ва бошқа норматив ҳужжатлар, меҳнат шартномасида назарда тутилган меҳнат шартларининг қўланиши юзасидан келишмовчиликлар ҳам бўлиши мумкин.

Ходим меҳнат низосини ҳал қилиш учун ўз хоҳишига кўра, меҳнат низола-

Маълумки, бугун ишсизликка бутун дунёда катта муаммо сифатида қараламоқда. Шу сабабли баъзи мамлакатларда мигрантлар сони ошиб кетаётгани ҳам ҳақиқат.

Агар фуқаролар ишга жойлашишда кўмак олиш учун маҳаллий меҳнат органларига мурожаат қилган ва улар томонидан иш қидирувчи сифатида рўйхатга олинган бўлса, ишсиз деб эътироф этилади. Уларни ишсиз деб топиш тўғрисидаги қарор маҳаллий меҳнат органи томонидан улар иш қидираётган шахс сифатида рўйхатга олинган кундан эътиборан ўн биринчи кундан кечиктирмай қабул қилинади. Бироқ бирор киши меҳнат органларида рўйхатга олинган кундан бошлаб ўн кун ичида тақлиф этилган мақбул келадиган ишни икки марта рад этган бўлса ёки рўйхатга олинган кундан бошлаб ўн кун ичида мақбул келадиган ишни қидириш мақсадида узрсиз сабабларга кўра меҳнат органига келмаса, ишсиз деб эътироф этилмайди. Ва меҳнат органига келмаган кундан бошлаб ўттиз календарь кун ўтганидан кейингина уша фуқаро иш қидираётган сифатида қайта рўйхатдан ўтишга ҳақли бўлади.

Ишсизлик нафақаси ишсизларга маҳаллий меҳнат органида рўйхатга олинган биринчи кундан эътиборан ёзилди ва тўланади. Ишсизлик нафақаси кўпи билан ишдан ва иш ҳақидан маҳрум бўлган ёки узок танаффусдан кейин меҳнат фаолиятини қайта бошлашга ҳаракат қилаётган шахсларга ўн икки ойлик давр мобайнида йигирма олти календарь ҳафта даврида тўланади. Илгари ишламаган ва биринчи бор иш қидираётган шахсларга эса ўн икки ойлик давр мобайнида ўн уч календарь ҳафта тўланади.

Давлат ҳамиша фуқаролари манфаатини ҳимоя қилади. Аммо аҳоли ҳар доим ҳам ўз ҳақ-ҳуқуқларини билавермайди.

— Педагогика соҳасини тугатганман, — дейди Ҳимоят Отабекова. — Узок вақт ишламадим. Лекин кейинчалик қаерга иш сўраб борсам, иш стажы сўрашди. Эшитишимча, мутахассислигимга талаб бор экан. Лекин негадир ишга олишни хоҳлашмайди.

Шу ўринда савол туғилади. Юртимизда қайси соҳада кадрлар етишмаслиги кузатилади?

Меҳнат бозорини ўрганиш натижаларига кўра бир қатор мутахассисларга талаб бор. Юртимиздаги давлат ва хусусий ташкилотлар тиббиёт, ахборот технологиялари (дастурчилар, тизим администраторлари), уй-жой коммунал

вақтларда юртимизда жадал олиб бориляётган ислохотлар вазирлик, ташкилот, идораларнинг иш ҳажми ошишига ҳам олиб келди. Шиддатли замондан ортда қолмаслик учун меҳнат қилувчилар ҳам белгиланган вақтдан ортиқча ишляшига тўғри келмоқда.

Муддатидан зиёд ишлашга қандай ҳақ тўланади? Қонун ҳужжатларида бу қай тартибда белгиланган?

Ходим учун белгиланган кундалик иш (смена) муддатидан ташқари ишлаш иш вақтидан ташқари иш ҳисобланади. Иш вақтидан ташқари ишлар ходимнинг розилиги билан қўлланиши мумкин. Бунда иш сменасининг муддати ўн икки соатдан иборат бўлса, шунингдек, меҳнат шартнонни ўта оғир ва ўта зарарли ишларда иш вақтидан ташқари ишларга йўл қўйилмайди. Шунингдек, уларнинг розилигисиз ҳомиладор ва 14 ёшгача фарзанди бўлган аёлларни жалб этиш ҳам мумкин эмас.

Иш вақтидан ташқари ишлар, дам олиш кунлари ва байрам кунларидаги ишлар учун камида икки ҳисса миқдорда ҳақ тўлиниши керак. Тўланадиган ҳақнинг аниқ миқдори жамоа шартномасида кўрсатилади. Агар у тузилмаган бўлса, иш берувчи томонидан касабга уюшмаси қўмитаси ёки ходимларнинг бошқа вакиллик органи билан келишиб белгиланади. Байрам ёки дам олиш кунидида иш ходимнинг хоҳишига қараб бошқа дам олиш кунини бериш билан қопланиши мумкин. Ходимнинг илтимосига биноан иш вақтидан ташқари иш учун белгиланган иш вақтидан ташқари бажарилган иш соатларига тенг келадиган миқдорда дам олиш кунини белгиланиши ҳам мумкин. Байрам ёки дам олиш кунидида иш ёхуд иш вақтидан ташқари бажарилган иш учун бошқа дам олиш кунини берилган тақдирда, бундай ишлар учун камида бир ҳисса миқдорда меҳнат ҳақи тўлиниши кераклиги қонун билан белгилан қўйилган.

Ташкилотларда ишчи, хизматчиларнинг манфаатларини ҳимоя этадиган касабга уюшмаси бўлимлари фаолият юритади. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя этиш учун давлатимизда Меҳнат кодекси ва бошқа бир қатор ҳужжатлар қабул қилинган. Келишмовчилик ёки тушунмовчиликлар бўлган тақдирда кимга мурожаат қилишни билсангиз бас.

Барно МЕЛИКУЛОВА,
журналист

«Шахсга доир маълумотлар тўғрисида»ги Қонун Президент томонидан имзоланди. Ушбу Қонун 2019 йил 1 октябрдан эътиборан қучга киради.

4-ЙУЛ 2019-Ҳ.Ҳ.
HUGUO N° 27
(1172)

5

Мазкур тахриратда фаолият юритаётганимга салкам чорак аср бўлаяпти. Утган давр мобайнида юзлаб суд ҳукмлари билан танишиш баробарида, суд экспертизаси, шу жумладан, одам ДНКси экспертизаси тайинлиши ва ушбу жараён натижасида бахсли жиноятлар ҳам фош этилгани ҳақида хабардор бўлардим.

ДНК ЭКСПЕРТИЗАСИНING САМАРАСИ НОҚОРИ

Гофуржон АЛИМОВ,
"Нуқуқ"

Шунингдек, уларнинг фаолиятига қизиққан билан, жойлашган маъинили ҳам билан ҳолда ушбу идора эшигидан бирор марта хатлаб ўтмаган эдим. Таъкидлаш лозим, 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган вазифаларни амалга ошириш, шунингдек, суд-экспертиза фаолиятини жадал ривожлантириш доирасида юртимизда қонун устуворлигини таъминлаш, суд-ҳуқуқ тизимини янада ислоҳ қилиш жараёнида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятига инновацион техник воситаларнинг жорий қилиниши амалиётда янгича ёндашувларни талаб қилмоқда. Хусусан, шахсга нисбатан оғир ва ўта оғир жиноятларни тергов қилиш ва очинишда ҳамда уларни содир этган шахслар қидиришда ДНК маълумотлар базасидан фойдаланиш ҳар йили кўпайиб жиноятларнинг қисқа муддатларда очилишига, фуқароларнинг ўзаро низолари ҳал этилишида муҳим омил бўлиб келмоқда. ДНК экспертизаси эса бу борада энг истиқболли ва юқори самарадор экспертиза турларидан бири, деб эътифод этилмоқда.

Қолаверса, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, жиноятчиликка қарши курашиш, қонунбузарликлар-

пертизасининг шахс генетик идентификацияси ва биологик қон-қариндошликни аниқлаш масалаларини самарали ечишдаги ўрни беқиёс. Биринчи навбатда, бу қасддан одам ўлдириш, номусга тегиш, босқинчилик, талончилик каби оғир жиноятлар тергови жараёнида аниқланган ашёвий далиллардаги биологик излар айнан кимга тегишли эканлиги, шунингдек, табиий офатлар, техноген фожиалар ва террористик актлар натижасида топишган, таниб бўлмас ҳолатга келган тана қолдиқларини аниқлашни назарда тутди. Бироқ, геном дактилоскопияси экспертизаси бошқа дактилоскопия турларидан фарқли равишда нафақат одам шахсини, балки одамларнинг ўзаро яқин қариндошлик алоқаси бор-йўқлигини ҳам аниқлаш имкониятига эга бўлиб, шу сабабларга кўра бу услубнинг туғруқоналарда бола алмаштириш, бола ўғирлаш, вояга етмаган ва хотирасини йўқотган шахсларни аниқлашда аҳамияти ўта муҳим ҳисобланади.

— ДНК таҳлили молекуллар генетиканинг жадал ривожланган йўналишларидан бири бўлиб, унинг ёрдамида нафақат шахс идентификацияси ҳамда турли даражадаги қариндошликни аниқлаш, балки одамларнинг келиб чиқиши, яъни маълум бир генетик шажарага тегишли эканлигини аниқлашни, ҳаёти

учун тақдим этилаётган объектлар албатта одам биологик материаллари бўлиши лозим. Шунинг учун ҳам биологик материални келиб чиқиши табиати бўйича одам ёки ҳайвонга мансублигини аниқлаш учун аввал суд-тиббий биология экспертизаси ўтказиши зарур. Ўз таркибиде ДНК молекулаларини сақлайдиган ҳар қандай одам биологик материаллари, жумладан, қон, манй, сўлак, сочлар, тўқималар, органлар, бўлакларган тана қолдиқлари, оғиз бўшлигидан олинган суртма, ажратмалар, қўн ва тана ажратмаларининг қуриб қолган излари, амниотик суюқлик, хорион тўқимаси, тишлар, аборт қилинган материал, мурда объектлари, суяклар ва суяк фрагментлари, юмшоқ тўқималар ва бошқалар ДНК экспертизаси объектлари ҳисобланади.

Жиноят содир этилган жойдан олинган ашёвий далиллар, масалан, соч толаси, қон доғи, сигарета қолдиқлари ва ҳоказолар ДНК экспертизасига тақдим этилганда, аввало уларда муркаб кўп босқичли эксперт тадқиқотлари ўтказилиб, натижасига кўра, генетик структураси аниқланади. Сўнгга русумда бўлган шахс(лар) солиштирма намуналари таҳлили ўтказилди, биологик объект айнан кимдан келиб чиққан ёки чиқмагани аниқланади. Гумондаги шахс бўлмаган ҳолатларда эса ашёвий далилда аниқланган биологик объект генетик структураси лаборатория ДНК маълумотлар базасига киритилади ва унинг солиштирма намунаси тақдим қилинганда сўнг аниқ жавоб бериш имконияти бўлади.

Масалан, 2009 йил декабрь ойида Жиззах вилоят прокуратураси томонидан Жиззах шаҳридаги банк биносидан миллий ва хорижий валютадаги маблағларнинг олиб кетилиши юзасидан қўзғатилган жиноят иши бўйича ДНК экспертизаси тайинланган. Экспертиза текширувга тақдим этилган жиноят жойида топишган резина қўлқоплар қолдиқларида топишган тер излари бўйича жиноятга алоқадор шахслар аниқланди.

Ёки 2010 йил декабрь ойида Қибрай туманида фуқаро, унинг синглиси, турмуш ўртоғи ҳамда вояга етмаган фарзандларининг ваҳидиёна ўлдириб кетилганлиги фактини олсак. Ушбу ҳолат юзасидан одам ДНК суд-биологик экспертизаси тайинланган. Бирламчи ўтказилган эксперт тадқиқотлари натижасида воқеа жойидан топишган 25 та қон доғларидан 10 таси эркак жинсидеги номасълум шахсга тегишли эканлиги ҳақида ҳулоса берилган. Шунингдек, бирламчи текширувга тақдим этилган гумондор шахс ва жиноят содир этилган жойида топишган номасълум эркак кишининг Y-хромосомаси орқали текширув натижасида уларнинг ота-авлод орқали қариндошлиги ҳақида маълумот олинган. Айнан шу натижа жиноят иш бўйича олиб борилаётган тезкор тергов ҳаракатларида тўғри йўналиш бериб, жино-

ятнинг бир ой ичида очилишига сабаб бўлди.

Бундан ташқари, Марказда фуқароларнинг аризаларига кўра, биологик ота-оналикни аниқлаш бўйича тўлов асосида тадқиқотлар ҳам ўтказилиб, уларнинг натижасига кўра мутахассис фикри берилади. Бу турдаги тадқиқотларни ўтказиш учун фуқароларнинг аризаси асос бўлади. Ариза билан биргаликда, фуқаролар ўзидан ҳамда фарзандидан намуна

*Жиноятчилар
ҳодиса жойидан
топишган резина
қўлқоплардаги
тер изларидан
аниқланган.*

олинишига розилигини билдирувчи тилхат, шахсини тасдиқловчи ҳужжат нусхалари ва қон намуналари тақдим этиши лозим бўлади.

Ўзбекистонда ДНК таҳлили учун тирик шахслардан қон ёки оғиз бўшлигидан суртма (буккал эпителий) олиш амалиёти қўлланилади. Соч, тишлоқ ва бошқа биологик материаллар бўйича тадқиқотлар ўрта ва муркаб тадқиқотлар турига кирганлиги, уларни тадқиқоти учун қўшимча реагентлар сарфланиши эътиборга олиниб, биологик оталик(оналик)ни аниқлашда қўлланилмайди.

ДНК таҳлилини ўтказиш халқаро талабларга кўра, биологик ота-оналикни эҳтимоллик даражаси 99,99 фоиздан кам бўлмаса, биологик оталик(оналик)ни тасдиқлашга асос бўлади. Нима сабабдан 100 фоиз оталик (оналик) тасдиқланганлиги ҳақида ҳулоса бериш жоиз эмаслигига, соҳа мутахассислари томонидан қуйидаги изоҳ

берилади: ҳар бир одамнинг бир тухумдан ривожланган эгизга бўлиш эҳтимоли мавжудлигини инкор этиб бўлмайди. Бир тухумдан ривожланган эгизлар ДНКси эса айнан бир хил бўлади. Бундай ҳолларда эгизлардан айнан қайси бири текширилаётган боланинг биологик отаси эканлигини аниқлашнинг иложи бўлмайди. Шу нуқтаи назардан ДНК таҳлили асосида аниқланган оталик эҳтимоллик даражасини 100 фоиз, деб бўлмайди.

Таъкидлаш лозимки, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 14 ноябрдаги "Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Х.Сулаймонова номидаги Республика суд экспертизаси маркази фаолиятини янада тақомиллаштириш тўғрисида"ги қарори 9-11-бандлари ижроси таъминланди ва жорий йилда Марказ янги ихтисослаштирилган бинога кўчиб ўтди. Ҳозирги кунда янги ДНК лабораториясини ДНК экспертизасида қўлланиладиган сўнгги русумдаги ускуналар билан жиҳозлаш, ISO 17025 стандарти талаблари асосида халқаро аккредитациядан ўтказишга тайёргарлик ҳамда лаборатория ходимларининг МДХ давлатлари ва ривожланган мамлакатлар илғор криминалистик лабораторияларида малакалари ошириш бўйича ишлар олиб боришмоқда. Ишонимизки, ушбу ислохотлар келгусида суд-экспертиза ҳулосалари халқаро миқёсда тан олинishi ва қўлланилишини таъминлашга, лаборатория ҳал этадиган масалалар доирасини кенгайтиришга ҳамда мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимининг халқ учун самарали хизмат қилишида ўзининг салмоқли хиссасини қўшади.

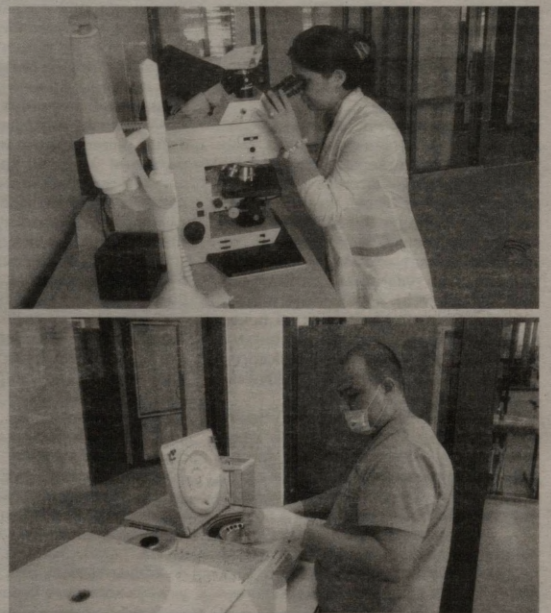
нинг сабабларини ва содир этилишига имкон берган шарт-шароитларни баҳраф этиш, авваламбор ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг асосий вазифаси ҳисобланади. Улар фаолиятининг самараси фан ва техника ютуқларидан кенг фойдаланиш билан бевоқифа босқич бўлгани сабабли махсус тадқиқотлар ўтказиш билан амалга ошириладиган суд экспертизаси эса ҳолисона тергов ҳамда одил судловни таъминлашда муҳим роль ўйнайди.

Буни қарангки, марказ янги бинога кўчиб ўтди-ю, каминда янги жойни кўриш, шу баҳонада марказ фаолияти билан яқиндан танишиш иштиёқи туғилди. Хуллас, ўтган ҳафта Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Х.Сулаймонова номидаги Республика суд экспертизаси марказининг Фарғона йўли кўчасида жойлашган янги биносига кириб келдим.

Соҳа мутахассисларининг қайд этишича, суд-генетик экс-

давомида қандай касалликларга мойиллигини аниқлаб, уларнинг олдини олиш имконини ҳам беради, — дейди Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги Х.Сулаймонова номидаги Республика суд экспертизаси маркази Одам ДНКси суд биологик экспертизаси лабораторияси мудири Дилобар Аҳмедова. — "Суд экспертизаси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 17-моддасига биноан, суд экспертизаси, шу жумладан, ДНК экспертизаси суриштирувчининг, терговчининг, прокурорнинг ёки судьянинг қарори, суднинг ажрими асосида ўтказилиши белгиланган.

Одам ДНКси суд-биологик экспертизасини тайинлаш ва ўтказиш шартли қуйидагича: экспертиза тайинлаш ҳақида қарор (ажрим), воқеа жойини кўздан кечириш, ашёвий далиллар олиш ва солиштирма намуналарни олиш баённомаларининг нусхалари. Тадқиқот

Афғонистон Ислам Республикасининг Мозори-Шариф шаҳрида «Made in Uzbekistan» миллий маҳсулотлар кўргазмаси иш бошлади.

Хуқуқини билган ҳаққини бермас

Довудбек МУСТАФОЕВ,
Шахрисабз туман прокурорининг ёрдамчиси лавозимиди иш ўрганувчи

Нурулло Сатторов ёшга доир пенсияга чиқиш учун бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси туман бўлимига мурожаат қилди. Ҳамма ҳужжатлари жойида, иши осонгина ҳал бўлишига ишончи қомил эди. Бироқ у "чувварани хом санаган" экан. Бу ерда анчагина овора бўлишига тўғри келди.

Н.Сатторов тумандаги "Сугдиёна" кичик корхонасида 1994 йил 20 ноябрдан 1996 йил 31 декабргача ҳамда 2000 йил январдан 2004 йил 20 январгача ишлаганини тасдиқловчи маълумотларни тақдим этган. Бироқ бўлимдагилар иш стажларини тасдиқловчи иш ҳақи маълумотлари сақланмагани важи билан унинг мурожаатини рад этишган. Оқибатда Нурулло Сатторов туман маъмурий судига мурожаат қилишга мажбур бўлди.

Меҳнат кодексининг 81-моддаси ва бошқа тегишли қонунларга асосан иш стажини тасдиқловчи асосий ҳужжат "Меҳнат дафтарчаси" ҳисобланади. Шу сабабли ҳам суднинг бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси туман бўлимида бўлиб ўтган сайёр суд мажлисининг ҳал қилув қарорига кўра аризачи Нурулло Сатторовнинг мансабдор шахсининг хатти-ҳаракати устидан берган шикоятни қаноатлантирилди. Бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси туман бўлими пенсия ва нафақа тайинлаш комиссиясининг тегишли қарори бекор қилиниб, бўлимга Н.Сатторовнинг "Сугдиёна" кичик корхонасида ишлаган йилларидаги иш стажини "Меҳнат дафтарчаси" асосида ҳисобга олиш мажбурияти юкланди. Бундан ташқари, бўлим мутасаддилари давлат фойдасига тегишли тартибда давлат божини ҳам тўлайдиган бўлишди.

Хуқуқини билган ҳаққини бермас, деб шуни айтадилар-да...

Қўлда қолган тангалар ва банкнотлар алмаштирилиб бериладими?

Хабарингиз бор, жорий йилнинг 1 июлидан бошлаб эски намунадаги 50 сўмлик ва 100 сўмлик тангалар ва банкнотлар товар ва хизматлар учун тўловга қабул қилинмайди.

Хуш, аҳоли қўлида қолиб кетган 50 ва 100 сўмлик тангалар ва банкнотлар алмаштирилиб бериладими? Бу ҳақида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ахборот бери.

«Маълумки, 2019 йил 1 июлдан бошлаб, Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг эски намунадаги (2001-2002, 2004 ва 2009 йиллар намунасидаги) 50 сўмлик, 100 сўмлик тангалари ҳамда (1994 йил намунасидаги) 50 сўмлик ва 100 сўмлик банкнотлари тўлов қобилиятини йўқотида ва муомаладан чиқарилади.

Адлия вазирлигида 2018 йил 19 майда 3014-сон билан рўйхатга олинган "Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг эски намунадаги 50 ва 100 сўмлик тангаларини, шунингдек 50, 100, 200 ва 500 сўмлик банкнотларини айир-бошлаш ҳамда муомаладан қайтариб олиш тартиби тўғрисида"ги Низомга асосан:

Жорий йил 1 июль кунига

қадар эски намунадаги 50 сўмлик ва 100 сўмлик банкнотлар ва тангалар Марказий банк ҳудудий Бош бошқармаларининг Ҳисоб-китоб касса марказлари, барча тижорат банклари ва уларнинг филиаллари томонидан қабул қилиниб, алмаштириб берилди;

2019 йил 1 июлдан бошлаб эски намунадаги 50 сўмлик ва 100 сўмлик тангалар ва банкнотлар товар ва хизматлар учун тўловга қабул қилинмайди.

Аҳоли қўлида қолиб кетган эски намунадаги 50 сўмлик ва 100 сўмлик тангалар ва банкнотларни бевосита Марказий банкнинг ҳудудий Бош бошқармалари Ҳисоб-китоб касса марказларида янги намунадаги тангаларга ва муомалада бўлган бошқа номиналдаги банкнотларга алмаштириб олишлари мумкин.

Эслатиб ўтамиз, юқоридаги Низомга асосан эски намунадаги 200 сўмлик ва 500 сўмлик банкнотлар 2020 йил 1 июлга қадар муомалада бўлади ҳамда ушбу муддатга қадар қонуний тўлов воситаси ҳисобланади.

2019 йилнинг 1 июлидан бошлаб банк кассаларига топширилган 1997 йил намунасидаги 200 сўмлик ва 1999 йил намунасидаги 500 сўмлик банкнотлар тижорат банклари филиаллари томонидан алмаштириб берилади», дейилди Марказий банк ахборотида.

ЎЗ

7 БОБОНИ БИЛГАН ЭР ЮРТНИНГ ҒАМИНИ ЕР

Норбўта ҒОЗИЕВ,
"Нуқуқ"

Етти пушт — кишиларнинг келиб чиқиши, аждодлари ва қавм-қариндошлик алоқалари мажмуи. Етти пуштингизни биласизми, деган саволни эшитса, кўпчилик ҳайрон бўлиши мумкин. Унинг ўз манбаси, ўз тарихи бор. Уни тарих фанининг бир тармоғи — генеология фани ўрганади. Қадим замонлардан кишиларнинг насл-насабига қизиқишган. Шундай экан, аввало, пушт нима? Нима учун етти пушт дейилади? Нега айнан етти, деган саволлар туғилиши табиий.

Халқимиз орасида азал-азалдан давом этиб келаётган бу аjoyиб удумга амал қилиб, нуруний отахону онахонларимиз бирон киши билан танишганлариди, болам етти пуштингиз ким, деб сўрайдилар. Яъни кимнинг ўғли ёки кимнинг қизисиз, деб суриштиришади. Аввало, отангизни, кейин онангизнинг отасини, ундан сўнг бобонгизнинг отасини. Шу тариқа етти авлоднингизни билмоқчи бўлишди. Қизиқ, нега айнан етти пушт ва нима учун фақат ота томондан ҳисоблашган?

Биласизки, ҳомиланинг тўрт мучаси соғ, қомил инсон бўлиб туғилиши, энг аввало, ота-онасининг пуштига, уругига боғлиқдир. Буни ота-боболаримиз сезишган ва яхши тушунишган.

7 рақами ҳақида ҳалқимиз орасида қадим-қадимдан турли ривоятлар мавжуд. Бу рақам қадим боғлиқ турли урф-одатлар ҳам бор. Хуллас, 7 сири рақам. Етти муъхиза, етти сайёра, етти... Санайверсак, улар кўп.

Қадимда аждодларимиз етти рақамнинг сеҳрига ишониб, қайсин бир авлод етти пуштига тоза бўлса, шу уруг энг тоза уруг бўлади, деб ҳисоблаганлар.

Ҳақиқатдан ҳам ҳар қандай боланинг феъл-атвори, юриш-туриши, хатти-ҳаракатлари, яхши-ёмон хислатлари, қамчилик ва иллатлари, биринчи навбатда, ота-онаси, қолавер-

са, етти авлоди қонидан ўтади.

Соғлом авлод вакиллари-нинг касал авлод билан қудандачилик қилишлари, яъни қиз олиб, қиз беришлари натижасида улар зурриётида ана шундай генетик, наслий касалликларга чалиниш ҳоллари рўй беради. Наслий касалликларга учраган ота-оналарнинг ўзларига эмас, балки уларнинг фарзандлари ҳам ана шу касалликлардан умрбод қийналиб юришлари мумкин.

Наслий касалликка учраган йигит уйлansa ёки қиз турмушга чиқса, уларнинг ҳам айрим фарзандлари шу касаллик билан туғилиш эҳтимоли юқори. Баъзи ҳолларда ота-оналарнинг ўзлари соғ бўлса-да, улардан туғилган болаларнинг тўртдан бири касалланади ва бу касаллик уларнинг набира-ларига ҳам ўтади. Оилада наслий касалликларнинг пайдо бўлишига йўл қўймаслик учун, яхшиси, яқин қариндошлардан қиз олмаган ёки қувё қилмаган маъкул.

Соҳибқирон бобомиз Амир Темур қуд бўлмоқчи бўлган тарафнинг насл-насабига алоҳида эътибор берган. У ўз "Тузуклар"ида "Ўғилларим, наби-раларим ва ақинларимни уйлантирмоқ ташвишида келин изламоққа эътибор бердим. Бу ишнинг давлат юмушлари билан тенг кўрдим. Келин бўлишнинг насл-насабини, етти пуштини суриштирдим. Хос одамлар орқали соғлиқ-саломатли-

гини, жисмонан қамоллини аниқладим. Келин бўлимиш насл-насаби, одоб-ахлоқи, соғлом ва бақувватлиги билан барча қусурлардан холи бўлса-гина, элу юртга катта тўй-томоша бериб, келин туширдим", дея таъкидлаган.

Етти пушт, етти уруг ёки етти авлодни нега ота уругига қараб ҳисоблашади, деган савол туғилиши табиий. Чунки ота ўз уруги наслини давом эттиради (она эса бегона уруг, яъни келин бўлиб тушган авлод наслини давом эттиришга хизмат қилади).

Иккинчидан, бу жуда қадим-қадим замонлардан бошлаб, яъни она уруги даври (матриархат) дан кейин бошланган ота уруги даври (патриархат) дан бери отанинг оилада тутган ўрни, мамқеи билан бевосита боғлиқдир.

Яна бир гап. Етти пушт, етти аждод болалари бир-бирига қавм-қариндош ҳисобланади. Бошқача айтганда, бир отадан туғилган фарзандлар бир-бир-ларига қариндош бўлади. Етти уруг фарзандларини халқимиз қуйидагича атайди: бобо, ота, ўғил, неварра, чевара, аварра, дувара, бегона. Энг охириги, еттинчи уруг боласи, демак, анча бегоналашиб кетади.

Хулоса қилиб айтганда, авлод-аждодларимизни — етти пуштини, етти уругини билишда ҳосият кўп. Бу халқимизнинг энг яхши, энг олижаноб одоб-анъаналаридан биридир.

"Етти бобони билган эр — етти юртнинг ғамини ер", деган нақл бор халқимизда. Шунингдек, "Етти пуштинги билмасан — сен дунёга келмасан", деган нақл ҳам мавжуд. Демак, етти пушт, яъни етти аждодни билиш бу — ўз тарихини, ўзлигини билиш демакдир.

JINOYAT VA JAZO

ФИРИБГАР ФАРРОШ

Рашид АСПЕТУЛЛАЕВ,
Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси
бўлим прокурори

Афсуски, аҳоли ўртасида тарғибот ва ташвиқот ишларининг олиб борилишига қарамасдан, фирибгарлик билан боғлиқ жиноятларнинг содир этилиши ҳанузгача кузатишмоқда. Ачинарлиси шундаки, содир этилаётган фирибгарлик жиноятлари айрим пайтлари содда ва ишонувчан фуқароларнинг ҳалол меҳнат билан тоған мол-мулкларидан айрилиб қолиши билан бирга, моддий ва маънавий зарар кўришига ҳам сабаб бўлмоқда.

Нукус шаҳрида яшовчи Дилноза Бекчано-ва (исм-фамилиялар ўзгартirilган) одамларни алдаш йўли билан уларнинг жуда кўп миқдордаги пулларига эга чиқиш мақсадида қатор жиноятларни амалга оширган.

Гап шундаки, мақолаимиз "қахрамон"и пойтахтимиздаги қорхоналарнинг бирида фаррош бўлиб ишлаб юриб, атрофдагиларни ўзини давлат ташкилотларининг юқори лавозимларида ишлайдиган танишлари борлиги ва улар орқали одамларни хоҳлаган муассаса ёки ташкилотга ишга жойлаб қўйиш мумкинлиги ҳақидаги ёлгонларига ишонттиради. Орадан кўп вақт ўтмай, айрим содда ва ишонувчан кишилар Д.Бекчанованинг олдида ишга жойлаб қўйиш илтимос қилиб кела бошлайдилар.

Улардан бири фуқаро Н.Ибодуллоева бўлиб, у ўзини шахар ҳудудидидаги "Тез тиббий ёрдам"

марказига ҳамшира лавозимига ишга жойлашни илтимос қилади. Табиийки, "танишлари" кўп Дилноза унинг илтимоси ерда қолмаслигини бир неча маротаба таъкидлаб, ундан тўғри кўрсатилажак "хизмати" учун 5 миллион сўм пул олади.

Орадан санокчи кунлар ўтиб, Дилноза энди иккинчи бир фуқарони алдайди. Яъни, у ўзини республика кўз касалликлари ёки шахар перинатал марказига ишга жойлаб қўйишни сўраган Н.Мамбетованинг ишончига кириб, унинг 2 миллион 500 минг сўм пулини қўлга киритади.

Афсуски, бу Д.Бекчанова томонидан амалга оширилаётган жиноятларнинг охиригиси эмасди. Фуқароларнинг ишончини суистеъмол қилиш орқали уларнинг мол-мулкига эга чиқиш ниятида бўлган фириб устаси бундан кейин яна бир фуқарони Миллий гвардия сафига ўтказишга ваъда қилиб, ундан 1000 АҚШ долларини микдорда пул талаб қилади. Лекин "Кўза кунда эмас, кунда синади" деганларидек, Д.Бекчанованинг найрангларига ҳам вақти-соати келиб нукта қўйилди. Яъни, у ўзининг навбатдаги жинояти қурбонига айланган фуқародан талаб қилган 1000 АҚШ долларини фирибгарлик йўли билан олган пайдада ҳуқуқ-тартибот идоралари ҳодимлари томонидан қўлга олинди.

Шундай қилиб, фирибгарликка қўл урган яна бир шахс қилган қатор қилмишлари учун суд олдида жавоб беришга мажбур бўлди ва қонуний жазога тортилди.

FAOLIYATIDAN

"Нафс семирса охири қиёс: агар у семирса кетса эгасининг ҳаққини ҳам танимайди. Бу сўзлар раҳматли адибимиз Тоҳир Маликнинг "Одаимийлик мулки" асаридан келтирилди.

ТИФ "Миллий банки" Қоровулбозор филиалида

Асосий фаолияти қурилиш ишларини амалга оширишга ихтисослаштирилган масъулияти чекланган жамиятига бир қанча йиллар давомида раҳбарлик қилган О.Утемуратов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) давлат мулкига кўз олайтирмаганида ўз бошига "ғавго" орттириб олмаган бўларди.

Қурилишдаги "бурилиш"

Салават САПАРБАЕВ,
Департаментнинг Ҳўжайли туман бўлими бошлиғи

Бундай дейишимизнинг боиси шунки, собиқ раҳбар мансабидан фойдаланган ҳолда, ўз фаолияти давомида талон-тарожлик билан боғлиқ жиноятни амалга оширган. Аниқроғи, у 2016 йилдан 2017 йилга қадар қишлоқ жойларда намунавий лойиҳалар асосида уй-жойлар қурилиши махсус дастурига биноан Ҳўжайли тумани ҳудудида умумий баҳоси 2 миллиард 6 миллион сўмлик жами 10 та яқка тартибдаги турар жойни 9 ой муддатда қуриб битказиш шарти билан "Қишлоқ қурилиш инвест" МЧЖ инжиниринг компаниясининг Қорақалпоғистон филиали билан келишув шартномасини имзолайди. Шундан

289 миллион сўмдан ортиқ бюджет маблағларини талон-тарож қилган.

сўнг О.Утемуратов раҳбарлигидаги масъулияти чекланган жамият томонидан қурилиш ишлари бошланди, шартномада белгиланган муддатда яқинига етказилади ва "тегишли тартибда" фойдаланишга топширилади.

Қизиги шундаки, қурилиш ишлари якунига етган уй-жойларни фойдаланишга топшириш жараёнида О.Утемуратов инжиниринг компанияси мутахассиси Ф.Тажетов билан жиноий тил бириктирган ҳолда, расмий ҳужжатларни калбақлаштириш ва уларга ёлгон маълумотлар киритиш пайига тушади. Яъни уй-жойларнинг айрим қисмларида жамият томонидан аслида амалга оширилмаган ишларни, гўёки амалга оширилган қилиб кўрсатади ва қурилишга ишлатилиши лозим бўлган жами 289 миллион 500 минг сўмлик бюджет маблағларини талон-тарож қилади.

Ушбу ҳолат юзасидан олиб бориладиган дастлабки тергов ва суриштирув ишлари давомида О.Утемуратовнинг ўз фаолияти давомида давлатга тўланиши лозим бўлган солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни тўлашдан бош тортиш каби жиноятлари ҳам фош қилинди.

Давлат бюджетига тегишли жуда кўп миқдордаги маблағларни талон-тарож қилган шахслар суд томонидан жиноий жазога ҳукм этилди. Келтирилган моддий зарар эса айбдор шахслар томонидан ихтиёрий равишда ундирилди.

Банкирнинг "нағма"си ўтмади

"Бу дунёдаги энг йирик ёв, билгинки, эй кўнгил, ўз нафсингдир".

"Қутаду били"дан

2005 йилдан бери турли лавозимларда фаолият юритиб келаётган Авазжон Ботиров (исм-фамилиялар ўзгартирилган) йиллар давомида тажриба орттирди. У банкнинг кредит бўлимига раҳбар бўлиб ўтган, ўз "тажриба"ларини амалда қўллашга киришди. Банк дегани бу пул дегани, бир рақамни ундан бунга суриб қўйсанг пул ўзи оқиб келаверади, деган хом хаёлларига эрк берди. Банк ходими 2018 йил 25 сентябрда тумандаги "Салимов Норбек савдо" хусусий қорхонаси раҳбари Р.Қазаков номига банкдан ажратилган 144 миллион сўм кредитнинг

100 миллион сўмини ўтказиб берди.

— Ҳозирча ишларингизни қилиб туринг, 5-10 кунда қолган 44 миллион сўмини ҳам ташлаб берамиз, — деди банк ходими.

Ўзанинг кредит маблағини бошқа жамиятнинг кредит қарздорлигини қоплашга йўналтирган.

Мижоз ишонди. Аммо бу ишонч суиистеъмол қилиниши ҳақида уйлаб ҳам кўрмади. Авазжон Ботиров фурсат

ни бой бермай хусусий қорхонага тегишли 44 миллион сўм пулни "Asia Meat Group" МЧЖга гўёки "новвойхона" жихозлари сотиб олиш учун" деб кўчириб олиб, ушбу кредит маблағининг 24 милли-

Хикматилло РЎЗИЕВ,
Департаментнинг Қоровулбозор туман бўлими бошлиғи

лаш, қолган 19 миллион 525 минг сўмини жамиятга тегишли корпоратив карточкага кўчириб, ўз эҳтиёжлари учун ишлатиб юборади.

Кредит маблағини тўлиқ ололмай тинкаси қуриган тадбиркорнинг ҳақ-ҳуқуқларини қонун ҳимоя қилди.

Қисқаси, банкирнинг "нағма"си фош этилди. Суд ҳукмига биноан Авазжон Ботировга 2 йил муддатга ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланди.

Аҳмоқлик учун қирқ дарра

Ойбек МУХТАРОВ,
Департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси катта инспектори

гинг ва бошқа алданмаслигининг учун. Токи, бу сенга бир умр сабоқ бўлсин.

Фуқаро Жамол Ниғматов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) ҳам ишини тезроқ битириш учун қимларнингдир хизматидан фойдаланмоқчи бўлди-да, пешона тери билан уй олиш учун йиғиб қўйган пулни фибрибгарга қўшқўлаб топширганини ўзи ҳам билмай қолди.

Ж.Ниғматов ипотека кредити асосида пойтахтимизда қурилаётган арзон уйлардан сотиб олишни мақсад қилиб, тегишли жойга бориб учрашади. Маҳаллий ҳокимиятдагилар унга бу каби уйлارни харид қилиш учун талаб қилинадиган ҳужжатлар рўйхатини бериш, шуларни йиғиб келишини айтишади. Агар комиссия уй беришни лозим топса, навбатга ёзилишини ўқтирадилар. Аммо Ж.Ниғматовга бу талаб эриш туюлди.

У бу масалани "таниш" орқали ҳал этишни маққул кўрди. Сўраб-суриштириб, Мухтор Мардиев исмли шахс бундай ишларни "қойилмақом" қилиб

уддалаши ҳақидаги маълумотга эга бўлди. Ж.Ниғматовнинг телефони рақамини тоғиб, қўнғироқ қилди. Саломалиқдан сўнг, Жамол мақсадини айтди.

— Сиз катталар билан таниш экансиз, бир уқалик қилсангиз, хурсанд бўлардим, — деди Ж.Ниғматов.

— Қайси тумандан бўлсин? — сўради текин ўлка ҳидини сезган Мухтор овозига салобатли тус бериб.

— Қайси ҳудудданлигини фарқи йўқ, Шароитлари яхши уй бўлса бўлди.

— Майли, мен бир акахонлардан сўраб суриштирай-чи, лекин..., биласиз-а?

— Биламан. Бу ёғидан хавотир олмаманг, кечроқ учрашиб, гаплашиб оламиз.

Хуллас, Ж.Ниғматов ипотека кредитининг дастлабки тўлови ҳамда "хизмат хақи" учун Мухторга 9 минг АҚШ доллари берди.

Орадан бир неча ой ўтса ҳамки, Мухтор ваъдасини бажармади. Шундан сўнг Ж.Ниғматов ундан олган пулни қайтаришни талаб қила бошлади. Пулни аллақачон ўз эҳтиёжлари учун сарфлаб юборган фибрибгар эса турли баҳоналарни рўқач қилиб юрaverди.

Орадан ўтган ойлار Ж.Ниғматовнинг кўзларини очди. У ушбу ҳолат ҳақида тегишли жойга ариза билан мурожаат қилди. М.Мардиев ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан қўлга олинди.

Жиноят ишлари бўйича Бектемир туман судининг сайёр мажлисида М.Мардиевга нисбатан ахлоқ тузатиш жазоси тайинланди.

Нафс ортидан...

Каримжон БАЙМАТОВ,
Департаментнинг Қибрай туман бўлими бошлиғи

Фуқаро О.Ҳамидова (исм-фамилиялар ўзгартирилган)нинг аризаси юзасидан Департаментнинг Қибрай туман бўлими ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари билан ҳамкорликда тезкор тадбир ўтказилди.

Тадбирда Қибрай тумани, Қорамурт кўчаси билан Тошкент кичик халқа йўли кесиган қисмида фуқаро Акмал Бердиев О.Ҳамидованинг ишончига кириб, уни алдаб, Чирчиқ давлат педагогика институтини ҳузуридаги "Халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва улар-

нинг малакасини ошириш" ҳудудий маркази қайта тайёрлаш курсининг битирув ишини ёзишда ва онлайн чиқиш тестини топширишда ёрдам беришини ҳамда марказ раҳбарияти орқали мазкур курсни битиригачи бўлишда дипломни унга олиб беришни ваъда қилиб, ундан 150 АҚШ долларини олган вақтида Департаментнинг Қибрай туман бўлими ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган ходимлари томонидан ҳолислар иштирокида ушланди.

Мазкур ҳолат юзасидан Департаментнинг Қибрай туман бўлими томонидан Фуқаро А.Бердиевга нисбатан Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг тегишли моддалари билан жиноят иши қўзғатилди ва тергов ҳаракатларини ўтказиш учун Қибрай туман прокуратурасига юборилди.

Жиноят ишлари бўйича Қибрай туман судининг очик мажлисида далилий ашёларнинг мавжудлиги ва гувоҳларнинг кўрсатмалари билан айбланувчи фуқаро А.Бердиев ўз айбига тўлиқ иқроор бўлиб, қилган ишдан пушаймонлигини билдирди.

Суд томонидан фуқаро А.Бердиев жиноий жавобгарликка тортилди.

JINOYAT HAQIQATI VA ADOLATI

ЕТМИШ МИЛЛИОННИНГ ЕТМИШ ЖИЛОСИ

Дастлабки терговда машъум жиноятни келтириб чиқарган сабаб ва шарт-шароитларга аниқлик киритилди. Мархума биринчи турмуш ўртоғи билан ахил-иноқ яшаган. Бироқ, фарзанд кўрмаганликлари тугайли ажрашган. Иккинчи бор турмушга чиққан. Яхши ният билан бола асраб олмакчи бўлиб юрган кезлари умр йўлдоши тўсатдан вафот этган. Кулфат устига кулфатдан изтироб чекиб, ич-этини еяётган ёш аёлни яқинлари савдо-сотиқ билан овунар, деган ниятда бозорга бирга олиб чиқа бошлашган. Аёлнинг Кўкон буюм бозориди савдоси юришиб, орттирган маблағига ака-юллари енгил автомашина олиб беришган. Кейинчалик эса Кўкон шаҳридаги кўп қаватли уйлardan алоҳида хонадон сотиб олиб, кўчиб келганди.

Махбубахон (исм-фамилиялар ўзгартирилган) 2011 йили Тошкент улғуржи бозоридан дўконига кийим-кечаклар келтириб юрган кезлари киракашлик билан машғул бўлган, ўша пайтда қирқ тўрт ёшга кирган Рахмонали билан танишган. У жувонни доимий равишда Кўкон-Тошкент йўналишида олиб-кечиб юриб, ёқтириб қолган. Айланиб-ўргилиб розилигини олган, шаръий никоҳ ўқитиб уйлانган. Махбубахоннинг хонадониди доимий яшамаган, келиб-кечиб юрган. Кўкон шаҳрида бирга яшайдиган оиласидан иккинчи хотини билан муносабатлари-ни яширмаган. Хотини тақдирга тан берган, қундоши билан бирга бўлишига монелик қилмаган.

Махбубахон шаръий турмуш ўртоғи Рахмонали билан 2013 йили чақалоқ асраб олган. Болага қараб турган кезлари буюм бозоридида савдо дўконидида таниш савдогар иш юритган. Иши ортга кетаётганини кўриб, битта подьезддаги қўшни аёлдан асраб олган боласига қараб туришни илтимос қилган. Қўшни аёл Саодатхон қизчасига қараб туришни зиммасига олган, Махбубахон қайтадан савдо-сотиқни давом эттирган.

Махбубахон санаторийда дам олаётганда Рахмоналининг синглиси билан танишган. Роҳилахон акасининг шаръий хотинини ўзига яқин олиб, хонадонига келиб кетиб турган. Ҳеч кимга айтолмаган вояга етмаган ўғлининг бебошликларида хасрат қилиб кўнглини ёзган. Махбубахон ҳам қайи-синглиси билан дардлашган. Сўнгги пайларда акаси беҳуда рашк қилаётганини айтиб қолиган.

Дарвоқе, дастлаб меҳрибон бўлиб туюлган Рахмонали бора-бора тундлашаверди. Махбубахон ўзига енгил машина сотиб олганидан кейин дуч келган кимсадан баттар рашк қилиб, жанжал чиқарарди. Бир қал автомабилида бегона йигитнинг паспортини кўриб қилиб, бўралаб сўқди. Пуллари қайтариб беришни талаб қилди. Махбубахон унга қарзга олган 1300 АҚШ долларини қайтариб берди.

2018 йилнинг октябрь ойи бошида Махбубахон опаси Маликахонга қўнғироқ қилди. Шифохонага кўргани борган опасига "Рахмонали сени ўлдириб юбораман деяпти", дея йўғлади. "Ўли Салмон ҳам мени қўрқитяпти", деб те-

Азизбек АҚРАМОВ,
Фаргона вилоят прокуратураси
бўлим АМИБ терговчиси

лефонига ёзиб олган ҳақоратларини қўйиб берди. Маликахон Рахмоналига қўнғироқ қилиб, "Нега синглимга таҳдид қиласиз, тинч қўйинг", деди. Рахмонали: "Йўлдаман, Тошкентга кетаяман, синглинг бир ой ичида Кўкондан чиқиб кетмаса, ўлдираман", дея дағдаға қилиб, телефонини ўчириб қўйди.

"Қўриб кетяпман", деди яна Махбубахон опасига. "Яқинда машинаман яхши юрмай қолди. Уста кўриб, яна бир километр юрганингизда машина портларди, деди. Рахмонали мой қолпоғини очиб, оқиздириб қўйган экан".

Рахмонали устaxonага келиб, "Машинада паспорти тушиб қолган йигит билан дон олишиб юрибсанми", дея яна жанжал чиқарди. Телефонни доим бандлиги, аллақимлар билан гаплашаётгани шубҳасини баттар қуайтирди. Қўнғироқ қилганда Самарқандга кетяпман, деди.

— Аслида Тошкентга бораётгандим, — деди Р.Усаров. — Ортга қайтиб, беҳос текшириб кўрмоқчи эдим. Қайтиб келиб уйига борсам ёлғиз экан. Тагин уришиб қолдик. Аммо яна шубҳаларим кучайди.

Келаси кун Рахмонали унинг уйига борди. Махбуба бир сумка пул билан уйига келди. "Тошкентга борамизми?", деб сўраганида, "Йўқ, мен ўзим Қорасуғга бораман", деди. Тагин жанжал қилди. Ҳазабини жийовлаб олган Рахмонали ошхона пичоғи билан аёлга ташланди. Бир неча марта санчиқ олди. Жони узилганини кўргач, унинг телефонини, пичоқни олиб, уй эшигини қулфлаб, канал бўйига борди. Телефон, пичоқ ва калитни каналга ташлади.

— Кейин уйга келиб ўзимни ўлдириш учун уйку дори ичдим, — деди айбига қисман иқдор бўлган Рахмонали.

Касалхонага акасини кўргани борган Роҳила Махбубанинг уйига келди. Эшик берклигини кўриб, қўшнилари билан ИИБга қўнғироқ қилди. Эшикни очиб киришганида Махбубахон қонга беланиб ётганди.

— Касалхонада ҳушимга келдим, — деди айбланувчи. — Тепамда турган ўғлимнинг қулоғига Махбубахон ўлдирди қўйдим, дедим. Касалхонага ич кийимимда олиб келишган экан. Ўғлим уйга олиб кетиб қийинтирди, ИИБга олиб борди. Махбубанинг жонига қасд қилиш ниятим йўқ эди, қўрқитиб қўймоқчи бўлиб пичоқни ўқталганимда беҳос танасига тегиб кетди.

Суд мажлисида гувоҳларнинг қўрсатмалари, инкор этиб бўлмас далиллар билан судланувчи асосси рашк оқибатида шаръий никоҳидида аёлни қасддан ўлдиргани тасдиқланди. 52 ёшида ҳам босар-тусарини билмасдан аёлнинг умрига зомин бўлган қотил 13 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Кези келганда эслатиб ўтиш жоиз. Амалдаги қонунчилик талабларига буюн турмуш кураётганлар ФХДда никоҳдан ўтганларидан сўнг шаръий никоҳ ўқитишга йўл қўйилмади. Масжид имом-хатиблари маърузаларида, жумладан, ушбу қонун талабига риоя этиш лозимлигини ўқитишларига қарамай айрим "домла"лар бунга амал қилмаганлари юқоридаги каби феодалларнинг билвосита сабабларидандир.

Бахтиёр Шокиров (исм-фамилиялар ўзгартирилган) 2018 йил февраль ойидан буён Қарши туманидаги "Кат" МФЙ раиси вазифасида ишлаб келаётган эди. Афсуслар... Оқсоқол сифатида маҳалланинг катта-ю кичигига йўл кўрсатиши, ҳалолликда, инсофу диёнатда барчага ибрат бўлиши зарур бўлган бу одам элининг эмас, нафсининг сўзларига қулоқ тутди. Бу кўчанинг охири берк эканини кўра-била туриб, нафсини жиловлай олмади.

Ўтган йилнинг сентябрь ойи эди. Маҳалла идорасига кириб келган Севара Ўткирова деган аёл уй-жой қуриш учун 6 сотихдан 2 та ер участкаси сотиб олиш ниятида эканини, раис сифатида шу масалада ёрдам беришини илтимос қилди.

— Ўн икки сотих нима, гектарлаб десангиз ҳам топиб берамиз, синглим, — деди оқсоқол керилиб унга. — Мана менинг телефон рақамим, қўнғироқлашиб турасиз, сотиладиган ер участкаси бўлса, хабар бераман...

Орадан бир-икки кун ўтиб, Севара қўнғироқ қилиб, илтимоси нима бўлаётгани билан қизикди.

— Топилди, — деди раис ҳовлиқиб. — Тез маҳалла идорасига етиб келинг, ўзим олиб бориб кўрсатаман...

С.Ўткирова дарҳол маҳалла идорасига етиб борди. Раис бировнинг машинасида олиб бориб, "Кат" МФЙ Янги қорқ қишлоғи ҳудудидан ўтган кичик халқа йўлида жойлашган қаровсиз бўлиб ётган ер майдонини кўрсатди.

— Мана, синглим, сизларга 12 сотих ер, — деди ва сўнг гўё ўз томорқасини сотаётганди дегани тўлдириб нарх айтди. — Ўз миллион берасиз...

Бироқ Севарага ер участкаси ёқмади. Оқсоқолнинг кайфияти тушиб кетди. Наҳотки, шундай харидорни қўлдан бой бериб қўйса? Тавakkал, деди-ю, харидорни ўша атрофдаги бошқа ерга бошлаб борди ва фуқароларга иссиқхона қуриш учун ажратиб берилган ер участкаларидан бирини кўрсатди.

— Нарҳидан гапиринг, раис бува, — деди С.Ўткирова ерни обдон кўздан кечиргач. — Фақат бўладиганини айтинг...

— Энди нархи от билан туя бўлармиди, — деди оқсоқол чайналиб. — Икки участкага қирқдан саксон миллион берасиз, ўзим хатлатиб бераман, кадастр-падастрларига ҳам ёрдам қиламан...

— Бунча пулим йўқ, раис бува, — деди аёл саросимага тушиб. — Айтдим-ку, оладиган қилиб нарх айтинг... Икковига ўттиз бешдан етмиш беришим мумкин. Ҳали уйимдагилар билан ҳам маслаҳатлашиб кўришим керак...

Раис рози бўлди. Орадан бир неча кун ўтиб, Севара қўнғироқ қилиб, уйидагилар рози бўлишганини, ер участкасини сотиб олмакчи эканини айтди.

— Паспорт "копия" ларингизни олиб келинг, ернинг ҳужжатларини тайёрлаш, — деди оқсоқол иш силлиқ битаётганидан оғзи қулоғига етиб.

— Ер участкасининг биттасини ўзим, иккинчисини онамининг номига расмийлаштирмоқчи эдим, — деди харидор. — Унда онасининг ҳам паспортини нуқсанини олиб келинг...

С.Ўткирова тезда зарур

Абдурашид ЖУРАЛОВ,
Қашқадарё вилоят прокуратураси
бўлим бошлиғи

ҳужжатлар билан етиб келди.

— Тез қўнлар ичида сотиб олмакчи бўлган ер участкаларингизда бир хонали уй ва ҳожатхона қуришингиз зарур, — дея ақл ўргатди раис. — Унчага маҳалла фуқаролар йиғинидан ер участкасига уй-жой қурилгани тўғрисида маълумотнома бераман...

— Яхши, — деди аёл биров ўйланиб. — Пулни қачон олиб келай?

— Эртага, — деди раис. — Телефон қиласиз, қаерга олиб боришни айтман...

Аёл кетди. Раис эса С.Ўткирова ва унинг онаси С.Мирзаева аслида Қарши шаҳрида истикомат қилсалар-да, гўёки Қарши тумани, "Кат" МФЙда яшашлари ва улар томонидан уй-жой қурилгани ҳақида сохта маълумотнома ва МФЙ кенгаш аъзоларининг йиғилиши баённи ёзиб, маҳалла муҳри ва тамгаси билан тасдиқлаб, тайёрлаб қўйди.

Эртаси кун оқсоқол маҳалла ҳудудидида "Олим бобо" чойхонасида тушлик қилиб ўтирганида С.Ўткирова унга қўнғироқ қилиб қолди.

— Қаердасиз, раис бува? Етмиш миллион тайёр, олиб борапман...

— Тушлик қилаётгудим, — деди раис мўмай пул дарагидан тамшиган. — Чойхонадаман, шу ерга обхелаверинг...

Бироз ўтиб С.Ўткирова қўлида пакетга ўралган пулни олиб, чойхонага кириб келди. Пулни стол устига қўйиб, "Мана, етмиш миллион сўм пул", — деди. Раис пулни олиб, ўзи тайёрлаган сохта баённома-ю маълумотномани берди.

— Мен бу ерда ҳеч кимни танима-сам, — деди аёл қозғаларни сумкасига солар экан. — Қурилишни қандай қиламан? Қишлоқнинг ўзидан ушба топиб бера олмайсизми?

— Топамиз, — яна керилиб раис "ҳожатбарор" лик билан. — Ҳозир ўша ернинг эгасини чақираман. Укалари зўр устга, гаплашиб беради...

Оқсоқол шундай дея кимгадир қўнғироқ қилди. Бироз ўтгач, чойхонага бир киши кириб келди. Раис уни ернинг эгаси Йўлдош фермер, дея таништирди. Аёл у билан қурилиш ишлари хусусида келишиб олган, хайрлашди. Кетишадан олдин пул тўла пакетни яна оқсоқолнинг олдига суриб қўйди. С.Ўткирова қиққанидан сўнг унинг мурожаати асосида тадбир уюштирган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ҳодимлари оқсоқолни жиноят устида қўлга олишди.

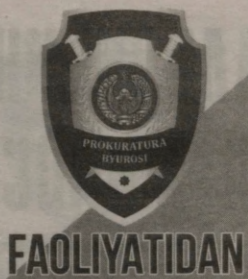
Жиноят ишлари бўйича Қарши тумани судида бўлиб ўтган очик суд мажлисида Бахтиёр Шокировга оид жиноят иши кўриб чиқилди. Суд мажлисида Бахтиёр Шокиров сотир қилган қилмишидан чин қўнғилдан пушаймонлигини баён қилиб, оилавий аҳолини, кекса ёшда эканини ҳисобга олиб, қонуний енгиллик беришни сўради. Қизик, у харом ишга қўл ураётганида ҳам кекса ёшдалиги, маҳалла оқсоқоли деган улғу номни қўтариб юргани, қилаётган қўнғир иши асло бу ҳолатга ярашмаслиги хусусида ўйлаганмикан? Ё етмиш миллионнинг етмиш жилоси қўзларини қамаштириб, хаёлини буткул ўғирлаб қўйдимикан?

Суд ҳукмига кўра, Жиноят кодексининг тегишли моддаларига асосан Бахтиёр Шокиров 1 йил-у 6 ой муддатта мансабдорлик ва моддий жавобгарлик вазифаларида ишлаш ҳуқуқидан маҳрум қилиниб, унга энг кам ойлик иш ҳақининг юз баравари миқдоридида жарима ва 2 йил 6 ой муддатта озодликидан чеклаш жазоси тайинланди.

OTM тест синовлари учун 1 минг 155 тадан ортиқ камера ва 120 дона мобил алоқаларини тўсувчи қўрилма ўрнатилди.

4-ЙУЛ 2019-Ҳ.
HUGUB № 27
(1172)

9

Газ таъминоти корхонасидан қарз ундирилди

2017 йилда "Марказгазтаъминот" унитар корхонаси ҳамда "Истиқлол чиройи" масъулияти чекланган жамияти ўртасида шартнома имзоланиб, МЧЖ томонидан корхонага қурилиш соҳасида 1 миллиард 708 миллион 266 минг сўмлик хизмат кўрсатилди.

Бироқ, кўрсатилган хизмат учун ҳисоб-китоб тўлиқ амалга оширилмади. Сўнгра, масъулияти чекланган жамият судга мурожаат қилади. Самарқанд шаҳар иқтисодий судининг 2017 йил

31 июль кунги буйруғига кўра, "Марказгазтаъминот" унитар корхонаси (ҳуқуқий вориши "Ўзтрансгаз" АЖ Жиззах вилояти бўйича газ таъминоти ҳудудий филиали)дан "Истиқлол чиройи" масъулияти чекланган жамияти фойдасига жами 999 миллион 463 минг сўм қарз ундириш белгиланади.

Шунга кўра, МИБ Жиззах шаҳар бўлими давлат ижросиси томонидан ушбу қарздорликни ундириш мақсадида мажбурий ижро ҳаракатлари олиб борилди. Жумладан, қарздорнинг банк ҳисоб рақамига банд солиниб, газ таъминоти ҳудудий филиалига тегишли бўлган "ISUZU", "Cobalt", "Lacetti" авто-

Жасур ҲАЗРАТКУЛОВ,
МИБ Жиззах вилоят бошқармаси
катта инспектори

транспорт воситалари хатловга олинди.

Мажбурий ижро бюроси Жиззах шаҳар бўлими томонидан олиб борилган ижро ҳаракатлари натижасида масъулияти чекланган жамият фойдасига қарз тўлиқ ундирилиши таъминланди.

Сув ўғирлаш гуноҳ эмасми?

Низом БУТАЕВ,
МИБ Яшнобод туман
бўлими суриштирувчиси

Бюронинг Тошкент шаҳар бошқармаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг "Сувдан фойдаланиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида"ги Қарори ижроси устандан ўтказилган тадбирда Яшнобод туманида жойлашган сугурта ташкилотларидан бирининг сувдан умумий фойдаланишдаги ҳолати текширилганда, 2018 йил декабрдан жорий йилнинг март ойига қадар сугурта ташкилоти ходими Р.Х. сув тармоғига ўрнатилган ҳисоблагич тамғасини ўзбошимчалик билан олиб ташлаб, II-III-гурӯх истеъмолидаги ичимлик суви ва сув чиқариш хизматидан фойдаланиш қоидаларини бузганлиги аниқланган.

"Тошкент сув таъминоти" унитар корхонасининг қайта ҳисоб-китоб ҳулосасига кўра, корхона манфаатларига сугурта ташкилоти ходими Р.Х. томонидан жами 22 миллион 847 минг сўм миқдорда моддий зарар етказилган.

Моддий зарарнинг ўрни ихтиёрий равишда қопланиши ва жиноят оқибатларининг бартараф этилиши учун унга бир ойлик муддат берилган. Р.Х. бир ой муддатда етказган моддий зарарни тўлиқ қоплаб бергани учун жиноят иши ҳаракатдан тугатилди.

Солиқ тўламагани учун

Қахрамон АБДУРАИМОВ,
МИБ Сардоба туман
бўлими катта инспектори

Сардоба туман бўлими давлат ижрочилари томонидан ижро ҳужжатлари ижросини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилиб, тегишли чора-тадбирлар кўрилувчи.

"Сардоба истиқлол нури" МЧЖнинг солиқдан 366 миллион 580 минг сўм қарздорлиги мавжуд. Шу сабабли қарздорликни ундириш тўғрисидаги ижро ҳужжатлари бўйича тегишли ишлар амалга оширилди. Мазкур қарздор корхонага тегишли бўлган бино-иншоотлар белгиланган тартибда хатлаб ва электрон-онлайн аукцион савдосига чиқарилди.

Мўмин Менглибоев Фуқаролик ишлари бўйича Денов туманлараро судининг 2013 йил 26 ноябрдаги қарорига асосан 2 нафар фарзанди учун алимент тўлаб келади.

Гаров шартномаси эвазига

Илхом МАМАТКУЛОВ,
МИБ Олтинсой туман бўлими бошлиғи

У алимент пулларини ойма-ой тўлиқ тўласа-да, бу алимент тўловчининг Ўзбекистон Республикасидан четга чиқишини вақтинча чеклашни олиб ташлашга асос бўла олмайди.

Алимент тўлаш мажбуриятини таъминлаш бўйича гаров шартномасини тузиш Вазирилар Маҳкамасининг 2018 йил 6 октябрдаги "Алиментларни олдиндан тўлаш, шунингдек алимент тўлаш мажбуриятини таъминлаш бўйича гаров шартномасини тузиш тартиби тўғрисида"ги 808-сонли қарорига асосан амалга оширилади.

Қарорга мувофиқ, гаров қиймати қонун ҳужжатларида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг икки юз эллик бараваридан кам бўлмаслиги лозим.

М.Менглибоев ижро ҳужжатини ижро этиш усули ва тартибини ўзгартириш тўғрисида ариза билан судга мурожаат қилди. Суд унинг аризасини эътиборга олиб, алимент тўлаш мажбуриятини таъминлаш мақсадида бошқарувиде бўлган "Damas d150" русумли автомошинани гаровга қўйди. Шу тариқа унинг Ўзбекистон Республикасидан четга чиқиш ҳуқуқлари Мажбурий ижро бюросининг Олтинсой туман бўлими томонидан тиклаб берилди.

Барча саъй-ҳаракатларимиз вояга етмаганларнинг манфаатлари ҳимоясига қаратилган

Бюронинг Навбахор туман бўлими иш юритувчи жами 1 241 та алимент ундириш тўғрисидаги ижро ҳужжатлари келиб тушган бўлиб, шундан 172 тасининг ижроси таъминланган. Хусусан, 70 та ижро ҳужжати Ўзбекистон Республикаси "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш тўғрисида"ги Қонунининг 41-моддасига асосан амалда ундирилиб, иш юритувдан таъминланган. 3 та ижро ҳужжати бўйича қарздорларнинг бошқа ҳудудда яшаётгани аниқланиб, ижро ҳужжатлари ҳудудийлик бўйича ижросини таъминлаш мақсадида юборилган. 99 та ижро ҳужжати бўйича ундирувчи-

Алишер ТЕШАЕВ,
МИБ Навбахор туман бўлими бошлиғи

дирувчи Ситора Мансурова фойдасига тўламагани сабабли тегишли ҳужжатлар расмийлаштирилиб, қонуний чора кўриш учун Навбахор туман маъмурий судига юборилди ва суд қарорига асосан қарздор О.Рауповга 15 сутка маъмурий қамоқ жазоси тайинланди.

Бундан ташқари, жорий йилнинг ўтган даврида узоқ муддат давомида алимент тўламаган 110 нафар қарздордан 128 миллион сўмдан ортиқ алимент пуллари ундирилиб берилиши таъминланди.

109 та ижро ҳужжати бўйича ундирувчилар алимент олишдан воз кечган.

ларнинг аризасига асосан ижро ҳужжатлари қайтарилган ва 109 та ижро ҳужжати бўйича алимент олувчилар алимент олишдан воз кечгани сабабли суд тартибда тугатилган ҳамда 550 та ижро ҳужжати қарздорларнинг иш ҳақиға қаратилган.

Бўлим томонидан 2019 йилнинг ўтган даврида айрим қарздорлар томонидан моддий ёрдамга муҳтож бўлган вояга етмаган шахсларни моддий таъминлашдан бўйин товлаш ҳолатлари аниқланиб, қонуний чоралар кўрилди. Жумладан, Навбахор туманидаги "Дул-Дул" МФЙда яшовчи қарздор Олим Раупов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) бир нафар вояга етмаган фарзандини моддий таъминлашдан бўйин товлаб, 3 миллион 558 минг сўмлик алимент тўловини ун-

Бўлим томонидан 2019 йилнинг ўтган 5 ойи давомида алимент ундириш тўғрисидаги ижро ҳужжатлари бўйича қарздор ва ундирувчилар билан ўтказилган тушунтириш ва тарғибот тадбирлари натижасида 58 та оила яраштирилди. Хусусан, фуқаролик ишлари бўйича Навбахор туманлараро судининг буйруғига асосан қарздор Р.Маруфовдан ундирувчи Ҳ.Ширинова фойдасига икки нафар вояга етмаган фарзандининг таъминоти учун алимент ундириш бўйича олиб борилган тушунтириш ишлари натижасида эр ва хотин ўзаро яраштирилиб, алимент ундириш тўғрисидаги ижро ҳужжатининг ижроси таъминланди.

Шунингдек, фуқаролик ишлари бўйича Навбахор туманлараро судининг буйруғига асосан қарздор Р.Қодировдан ундирувчи Ш.Жалолова фойдасига икки нафар вояга етмаган фарзандининг таъминоти учун алимент ундириш бўйича уч йилдан буён бирга яшамаган эр ва хотин ўзаро яраштирилди.

Алимент — мажбурият деганидир

2018 йил 9 январь кунги қабул қилинган "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Қонун талабларига мувофиқ Оила кодекси, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекс ва Жиноят кодексидаги ўзгартиришлар киритилган.

Хусусан, 3 та моддага ўзгартиришлар киритилди. 99-моддага киритилган ўзгартириш билан ҳар бир бола учун ундирилган алимент миқдори энг кам ойлик иш ҳақининг етмиш беш фоизи миқдориде белгиланб қўйилди. Агар қарздорнинг ойлик иш ҳақидан ундирилган пул маблағи ушбу миқдорни тўлаб бериш учун камлик қилганда, қолган алимент қарзи умумий тартибда қарздорнинг барча мол-мулкларидан ундирилади.

Алимент — ота-онанинг вояга етмаган болаларига, шунингдек, вояга етган меҳнатга лаёқатсиз, ёрдамга муҳтож болаларига таъминот бериш ва вояга етган болаларнинг ота-онасига таъминот бериш мажбурияти ҳисобланади.

Ушбу кодекснинг 135-моддаси учинчи янги қисм билан тўлдирилиб, вояга етмаган болалар таъминоти учун алимент бериш бола вояга етгунига қадар бўлган давр учун, шу жумладан қўчмас ёки кўчар мулк ёхуд бошқа қўчматли ашёни бериш йўли билан олдиндан тўлашни имконлиги белгиланди.

Мазкур қонун нормаси ижросини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирилар Маҳкамасининг 2018 йил 6 октябрдаги 808-сонли қарори асосида "Алиментларни олдиндан тўлаш, шунингдек, алимент тўлаш мажбурияти-

сухбатлар ўтказиш йўли билан оилаларни ўзаро яраштириш орқали алимент ундируви билан боғлиқ ижро ҳужжатлари бўйича юритилган ижро ишлари юритувини таъминлаш чоралари кўрилувчи. Жумладан, жорий йилнинг 1-чора-ғида жами 113 208 та ижро ҳужжатлари бўйича тарафлар билан суҳбатлар ўтказилган. Олиб борилган тушунтириш ишлари натижасида 4 586 та ижро ҳужжатлари юзасидан тарафларни ўзаро яраштиришга эришилди.

Бундай ҳайрли ишлар давом эттирилмоқда.

САМАРАЛИ ИЖРО ТИЗИМИ

уни янада такомиллаштиришнинг ўзига хос хусусиятлари

Мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари ҳимоясини кафолатлашда суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларининг ўз вақтида қонуний ижро этилишини таъминлаш жуда муҳим масалалардан бири ҳисобланади.

Мазкур соҳани янада такомиллаштириш мақсадида 2019 йилнинг 12 мартида Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини ижро этиш самарадорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори қабул қилинди.

Қарорда ижро тартиб-таомилларини янада соддалаштириш, суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини сўзсиз ва ўз вақтида ижро этишни таъминлаш, жисмоний ва юридик шахсларнинг ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилиш ҳамда ижро иши юритувида сансалорликка чек қўйиш масалаларига алоҳида ургۇ бериб ўтилди. Хусусан, 2019 йил 1 апрелдан бошлаб суд ҳужжатлари ва бошқа органлар ҳужжатларини мажбурий ижро этиш жараёнига медиация институти жорий этилди.

Ўзбекистон Республикасининг "Медиация тўғрисида"ги Қонунига кўра, медиация бу — келиб чиққан низоини тарафлар ўзаро мақбул қарорга эришиши учун уларнинг ихтиёрий розилиги асосида медиатор кўмагида ҳал қилиш усули, медиатор — медиацияни амалга ошириш учун тарафлар томонидан жалб этиладиган шахс, медиатив келишув — медиацияни қўллаш натижасида медиация тарафлари томонидан эришилган келишув, медиация тартиб-таомилини амалга ошириш тўғрисидаги келишув — тарафларнинг тузилган пайтдан эътиборан медиация тартиб-таомили амалга ошириладиган келишув ва медиацияни қўллаш тўғрисидаги келишув — низо келиб чиққунга қадар ёки у келиб чиққундан сўнг тарафларнинг низоини медиация тартиб-таомилини амалга оширган ҳолда ҳал этиш зарурлиги тўғрисида тузилган келишув тушунилади.

Шу билан биргаликда мазкур қарор асосида:

— суд ҳужжатлари ва бошқа

органлар ҳужжатларини мажбурий ижро этиш жараёнида медиация тартиб-таомилини амалга ошириш ундирувчининг аризаси бўйича ўн беш кундан кўп бўлмаган муддатга ижро иши юритишни тўхтатиб туриши;

— томонлар ўртасида ижро предметига доир келишувга келмаслик, шунингдек, томонлардан бирининг медиацияни давом эттиришдан воз кечиши ёки уни амалга ошириш муддатининг тугаши ижро иши юритишни қайтадан тиклаш учун асос ҳисобланиб, бунда медиация тартиб-таомилини тақдоран амалга оширишга йўл қўйилмаслик;

— томонлар ўртасида ижро ишининг ҳар қандай босқичида медиация тартиб-таомилини амалга ошириш натижалари бўйича ижро предметига доир келишув расмийлаштирилган ҳолларда, давлат ижро-чиси ижро иши юритишни тугатиши;

— медиация тартиб-таомилни амалга ошириш жараёнига давлат ижро-чиси ва давлатнинг бошқа органлари вакил-

лий веб-сайтида бепул асосда қўйилганларни назарда тутувчи ижро ҳаракатлари амалга оширилишининг автоматлаштирилган мониторинги бўйича давлат интерактив хизмати кўрсатиш тизимининг жорий этилиши белгиланди. Жумладан:

— ҳар бир ижро ҳужжати га маълумотларнинг хавфсизлигини таъминлайдиган ягона идентификация рақами (коди) ни бериш;

— автоматлаштирилган мониторинг тизимига ижро ҳаракатларини амалга оширишнинг бориши ва ижро иши юритишнинг барча босқичлари, шунингдек, Мажбурий ижро бюроси томонидан қўрилатган чоралар ҳамда бажарилаётган ижро ҳаракатлари тўғрисидаги маълумотларни доимий кiritиб бориш;

— интернет тармоғи орқали ягона идентификация рақами (коди)дан фойдаланган ҳолда ундирувчи ва қарздор томонидан ижро ҳаракатларини амалга оширишнинг боришини барча босқичларда кузатиш, шунингдек, мавжуд қарзни он-

Алишер ҲИДОЯТҲУЛЛАЕВ,
Бош прокуратура Академияси
кафедра бошлиғи в.б.

ланган тартибда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига қиритиш масаласи белгиланди.

Шу билан биргаликда ижро иш юртиш самарадорлигини янада ошириш бўйича тегишли манфаатдор идоралар билан биргаликда маъмурий жаримага тортиш ҳолатларидан ташқари, жаримага тортиш тўғрисидаги қарор топширилган санадан бошлаб ўн беш кун ичида жарима миқдорининг 70 фоизи ҳуқуқбузар томонидан ихтиёрий равишда тўланган тақдирда у қолган суммани тўлашдан озод этилишни назарда тутувчи маъмурий жаримага тортиш тўғрисидаги қарорларни ижро этишнинг соддалаштирилган тартибини жорий этиш юзасидан таклифлар ишлаб чиқилиб, унда жаримага тортиш тўғрисидаги қарорларни ижро этишнинг соддалаштирилган тартиби қуйидаги ҳолларда қўлланилмаслиги назарда тутилди:

— маъмурий жаримага тортиш тўғрисидаги қарор устидан шикоят қилинганда ёки протест келтирилганда;

— маъмурий жазо қўлланилганидан кейин бир йил давомида худди шундай ҳуқуқбузарлик тақдоран содир этилганда.

Юқорида қайд этилган ҳолатлар билан биргаликда давлат ижрочиларининг малакасини ошириш борасида ҳам Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Академиясига муайян вазифалар юклатилди. Аини вақтда Бош прокуратура Академияси томонидан қарор ижроси юзасидан ахборот-коммуникация технологияларидан самарали фойдаланган ҳолда, масофали таълим бериш тизими орқали давлат ижрочиларининг малакасини ошириш бўйича тизимли равишда ўқув машғулотлари ташкил этилиб, уларнинг касбий билим ва амалий кўникмалари янада такомиллаштирилиб бoрилмақда.

Хулоса ўрнида шунти таъкидлаш жоизки, ижро ҳужжатларини ижро этиш механизмларининг доимий равишда комплекс тарзда ривожлантириб бoрилиши фуқаролар ҳуқуқ ва қонуний манфаатларининг ҳимоя қилинишини таъминлашда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

OB-HAVO

Медиатив келишув — медиацияни қўллаш натижасида медиация тарафлари томонидан эришилган келишувдир.

ларининг аралашувининг тақиқланиши белгилан берилди. Бундан ташқари, 2019 йил 1 июндан бошлаб:

— ижро иши юритишни қўзғатиш тўғрисидаги масала ижро ҳужжати келиб тушган вақтдан бошлаб бир иш кунини ичида ҳал этилиши;

— ижро ҳаракатларини амалга оширишга тўсқинлик қилувчи ҳолатлар мавжуд бўлган тақдирда, мазкур ҳаракатлар қарздорнинг аризасига ёки давлат ижрочисининг ўз ташаббусига кўра қўпи билан икки марта кечиктирилиши;

— ижро ҳаракатларини бажаришда юзага келган масалаларни тушунтириш учун давлат ижрочиси томонидан тайинланган мутахассис ижрочининг қарори билан танишган кундан бошлаб ўн беш иш кунини ичида ёзма ҳуқуқ тақдим этишга мажбурийлиги назарда тутилди.

Ижро ҳаракатларининг янада қонуний ҳамда шаффофлигини таъминлаш мақсадида Мажбурий ижро бюроси 2019 йил 1 октябрдан ўз рас-

лайн тарзда тўлаш ва бир вақтнинг ўзига ижро ҳужжати талабларининг бажарилганини қайд этиш имкониятини яратди.

Ижро ҳаракатлари амалга оширилишининг автоматлаштирилган мониторинги бўйича давлат интерактив хизмати Ўзбекистон Республикаси Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали ҳам кўрсатилади.

Шунингдек, қарорда ушбу соҳадаги қонунчиликнинг буғунги кундаги ҳалқаро стандартларга мувофиқ равишда ҳамда ҳуқуқни қўллаш амалиётидаги мавжуд тизимли камчилик ва муаммолар таҳлилидан келиб чиқиб, суд ҳужжатлари ва бошқа органларнинг ҳужжатларини ижро этиш соҳасидаги, шунингдек, уларнинг тўғридан-тўғри амал қилишини таъминлаш борасидаги процессуал нормаларни тизимлаштиришни назарда тутувчи Ўзбекистон Республикасининг Ижро ишини юритиш тўғрисидаги кодекси лойиҳасини ишлаб чиқиш ва белги-

лари эса 20-25 даража иссиқ бўлади. 4-6 июлда ҳарорат кундузи 35-40 даража иссиқ бўлиши кутилмоқда.

Ташкент, Самарқанд, Жиззах ва Сирдарё вилоятлари. Ҳаво бироз булутли бўлади, баъзи жойларда ўзгариб туради. 4-6 июлда ёғингарчилик кутилмайди. Фарбий шамол йўналишини ўзгартириб, шарқдан 7-12 м/с тезликда эсади. 4 июлда ҳарорат кечаси 18-23 даража, 5-6 июлда эса 20-25 даража иссиқ бўлади. 4 июль кунини ҳарорат кундузи 33-38 даража, 5-6 июлда эса 35-40 даража иссиқ бўлади.

Қашқадарё ва Сурхондарё вилояти. Ҳаво бироз булутли бўлади, баъзи жойларда ўзгариб туради, ёғингарчилик кутилмайди. Фарбий шамол йўналишини ўзгартириб, шарқдан 7-12 м/с тезликда эсади. 4 июлда ҳарорат кечаси 20-25 даража, 5-6 июл-

да эса 22-27 даража, 4-6 июль кунлари кундузи 35-40 даража иссиқ бўлади.

Андижон, Наманган ва Фарғона вилоятлари. Ҳаво бироз булутли бўлади, баъзи жойларда ўзгариб туради, 4-6 июлда ёғингарчилик кутилмайди. Фарбий шамол йўналишини ўзгартириб, шарқдан 7-12 м/с тезликда эсади. 4-5 июль кунлари ҳарорат кечаси 18-23 даража, 6 июлда 20-25 даража иссиқ бўлади. 4-6 июлда ҳарорат кундузи 33-38 даража иссиқ бўлади.

Республиканинг тоғли ҳудудлари. Ҳаво ўзгариб туради, 4-6 июлда ёғингарчилик кутилмайди. Фарбий шамол йўналишини ўзгартириб, шарқдан 7-12 м/с тезликда эсади. 4-6 июлда ҳарорат кечаси 11-16 даража илиқ, 4 июлда кундузи 18-23 даража, 5-6 июлда 25-30 даража иссиқ бўлади.

Жазирама иссиқ ҳаво давом этадими?

Гидрометеорология хизмати маркази 3 — 6 июль кунлари учун об-ҳаво маълумотини эълон қилди.

Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилояти. Ҳаво бироз булутли бўлади, баъзи жойларда ўзгариб туради, ёғингарчилик кутилмайди. Шамол шарқдан 7-12 м/с тезликда эсади. 4-6 июль кунлари ҳарорат кечаси 20-25 даража, кундузи эса 35-40 даража иссиқ бўлади.

Бухоро ва Навоий вилояти. Ҳаво бироз булутли бўлади, баъзи жойларда ўзгариб туради, ёғингарчилик кутилмайди. Фарбий шамол йўналишини ўзгартириб, шарқдан 7-12 м/с тезликда эсади. 4 июль кунини ҳарорат кечаси 18-23 даража, 5-6 июль кун-

Жорий ҳафта юртимизда «Олимпия кунини» кенг нишонланади. 6 июль санасига белгиланган мазкур тадбирга тайёргарлик алақачон бошланиб кетди.

Келгуси сонда ▶

МИЛЛИЙ ЛИБОС-ЛАРИМИЗ ТИМ-СОЛИДА ХАЛКИМИЗГА ХОС ҒЎЗАЛ ХИСЛАТ-ЛАРИМИЗ ЎЗИНИ НАМОЁН ЭТАР ЭДИ. ҲОЗИРЧИ... ЙИРТИҚ ИШТОН, КАЛТА ЮБКА...

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

MUASSIS:

O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

BOSH MUHARRIR:

Jahongir MAKSUMOV

TAHRIIR HAY'ATI:

Erkin YULDASHEV

Halim BOLTAYEV

Utkirjon DEXKANOV

Maqsudali QAMBAROV

TAHRIIRIYAT
MANZILI:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.
Telefon: 233-98-40.

Faks: 233-10-53, 233-64-85

www.huquq.uz

Info@huquq.uz

Tahririyatga kelgan ko'lyozmalar taqiriz qilinmaydi va egalariга qaytarilmaydi. Muallif fikri tahririyat nuqtai nazaridan farglanishi mumkin.

«HUQUQ» materiallari ko'chirib bosilganda manbaa sifatida gazeta nomi ko'rsatilishi shart.

— tijorat materiallari.

Buyurtma v.3565.

14 146 nusxada bosildi.

Og'oz bichimi A-3, hajmi 3 bosma toboq. Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.

Navbatchi muharrir: KASQAROV
Sahifalovchi: S.BOBBOJANOV

Gazeta haftanang payshanba kuni chiqadi.

Sotuvda kelishilgan narxda

Nashr ko'rsatkichi 231

Gazeta «O'zbekiston» nashriyat matbaa ijodiy uyida chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahar, Alisher Navoiy ko'chasi, 30-uy.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 22.00. Topshirildi: 20.00 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida 2009-yil 12-oktabrda 0188-raqam bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-7617

9 772010 761004

МИБ ходими 6 яшар бола ҳаётини сақлаб қолди

Мажбурий ижро бюросининг Бойсун тумани бўлими давлат инспектори О.Аликулов жорий йил 29 июнь кунли "Кўрган" дарёсига беҳосдан тушиб кетган бола ҳаётини сақлаб қолди.

МИБ Сурхондарё вилоят бошқармасидан маълум қилинишича, давлат инспектори шу кун соат 13:50 ларда тумандаги тоғли Сангчил маҳалласи ҳудудидида хизмат вазифасини ўтаб юрган вақтида мазкур маҳалла ҳудудидан ўтувчи "Кўрган" дарёси четида турган 2013 йилда туғилган Р.Ж. эҳтиётсизлиги туфайли тез оқиб турувчи дарёга тушиб кетади. Унинг оқатганини кўрган О.Аликулов чамаси 300 метргача олти ёшдаги бола-нинг ортидан югуриб, уни сувга чуқишдан қутқариб қолди.

Шундан сўнг болакайга биринчи тиббий ёрдам кўрсатиб, уни ўзининг бошқарувидаги "Матиз" русумли автомашинасида "Сангчил" қишлоқ врачлик пунктига олиб борди. Шифокорлар томонидан кўрсатилган тез тиббий ёрдам муолажасидан сўнг вояга етмаган Р.Ж.нинг аҳволи яхшиланди.

Мажбурий ижро бюроси ходимининг қалтис вазиятда кўрсатган хизматидан "Сангчил" маҳалла фуқаролар йиғини аҳли ва вояга етмаган бола-нинг қавму қариндошлари мамнун бўлди.

«Galaxy» МЧЖ қўмитани судга берди

Ҳозирда Тошкент шаҳар Юнусобод туман маъмурий судида кўрилатган суд ишида "Torimed Pharm" (Galaxy) МЧЖ суддан комиссия аъзоларининг ҳатти-ҳаракатларини (ҳаракатсизлиги) қонунга хилоф, махсус комиссиянинг тегишли ажрим ва қарорини ҳақиқий эмас деб топишни сўраган. Бу ҳақда ЎЗА хабар берди.

Жорий йилнинг май ойида Монополияга қарши курашиш қўмитаси Тошкент вилоят ҳудудий бошқармаси вакиллари "Torimed Pharm" (Galaxy) МЧЖга нисбатан "Colgate-Palmolive" (Colgate) компаниясининг товар белгиси бўйича аризасини кўриб чиқди. Масала тегишли комиссия томонидан ўрганиб чиқилди ва қарор қабул қилинди.

Унга кўра, "Torimed Pharm" (Galaxy) МЧЖ "Рақобат тўғрисида"ги қонуннинг 13-моддаси талабларини бузган деб топилди.

Яъни товарнинг хусусияти, ишлаб чиқарилиш усули ва жойи, истеъмол хоссалари, нархи, сифати, ишлаб чиқарувчининг (бажарувчининг) кафолат мажбуриятлари хусусида истеъмолчиларни жалб этиш, ҳўжалик юритувчи субъект (рақобатчи) томонидан фуқаролик муомаласига киритиладиган товарни унинг ташқи безатилиши ва шаклини, номини, тамғаланишини, этикеткасини, ўровини, ранглар уйғунлигини, товар белгисини такрорлаш, реклама материалларидан ёки ҳўжалик юритувчи субъектнинг (рақобатчининг) товарини индивидуаллаштирувчи бошқа элементлардан нуска кўчириш орқали қалбақлаштириш қисми бўйича инсофсиз рақобатчи деб топилди.

Шунингдек, жамиятга қонун бузилиши ҳолатини бартараф этиш, келгусида шу каби хатоларга йўл қўймаслик юклатилди. Қарордан

норози бўлса, тегишли тартибда судга мурожаат қилиш ҳуқуқи тушунтирилди.

"Torimed Pharm" (Galaxy) МЧЖ мазкур қарорга норозилик билдириб судга мурожаат қилди.

Ҳозирда иш Тошкент шаҳар Юнусобод туман маъмурий судида кўрилмоқда. "Torimed Pharm" (Galaxy) МЧЖ суддан комиссия аъзоларининг ҳатти-ҳаракатларини (ҳаракатсизлиги) қонунга хилоф, махсус комиссиянинг тегишли ажрим ва қарорини ҳақиқий эмас деб топишни сўраган.

Ҳозирда судда Galaxy товар белгиси Colgate товар белгисига ростдан ҳам ўхшашми ёки йўқ, "Torimed Pharm" (Galaxy) МЧЖ чиндан ҳам инсофсиз рақобатчи — шу каби саволлар муҳокама қилинмоқда. Тарафлар ўз важларини келтириб ўтмоқда. Суд ишни қуришни кейинги ҳафтага қолдирди.

Ёзнинг "қайноқ" трансферлари

Ёз фасли футбол оламидаги қайноқ даврлардан бири ҳисобланади. Бу пайтда трансфер бозорида "олди-берди"лар роса авжга чиқади. Олдига ҳар бир мусобақада чемпионлик масаласини қўйган, молиявий жиҳатдан бақувват клублар таркибини суперюлдузлар билан кучайтириш ҳаракатида бўлса, баъзи жамоалар клуб тарбияланувчилари ёки "топилма"ларининг ортидан яхшигина даромад ишлаб олади. Қисқаси, трансфер оламида "қайноқ" хабарлар ҳақида маълумот берамиз.

Франциянинг "ПСЖ" жамоаси ярим ҳимоячиси Адриен Рабё Туриннинг "Ювентус" клубига ўтди.

Нихоят мазкур футболчи атрофидаги миш-мишлар яқун тоғди. Анча аввал "Барса"га ўтиши ойдинлашган ярим ҳимоячининг "олди-соти"си онасининг аранлашуви сабабли амалга ошмай қолган эди. Ёзги трансфер вақтида эса унга даъвогарлар бирмунча кўпайди. Охир-оқибат "Ювентус" клуби "улоқ"ни илб кетди.

Франциялик футболчи туринликлар билан имзолаган шартномасига кўра, у йилга 7 миллион евро маош оладиган бўлди. Унинг агенти ҳисобланган онаси Вероника Рабё эса бу трансфердан 10 миллион евро ишлаб олди.

Эслатиб ўтамиз, Рабё "ПСЖ" клуби тарбияланувчиси ҳисобланади. 30 июнь кунни унинг паришликлар билан имзолаган шартномаси мунддати ниҳоясига етди. Натижада, "Ювентус" уни эркин агент мақомида бепул қўлга киритди.

«Челси» Ковачични сотиб олди

Хорватиялик ярим ҳимоячи Матео Ковачич энди расман "Челси" клуби аъзосига айланди.

Гап шундаки, ўтган ёзда Ковачич Мадриднинг "Реал" клубидан "Челси" жамоасига ижарага берилган эди. Инглиз клуби футболчини тўлиқ сотиб олди.

Маълумот ўрнида, ўтган мавсумда 25 ёшли ярим ҳимоячи "Челси" клуби сафида 51 марта майдонга тушди ва Европа лигаси чемпиони бўлди.

Годин «Интер» футболчисига айланди

мамлакат кубогини ва икки карра Европа лигаси, қолаверса, 3 карра УЕФА Суперкубогини соҳиби ҳисобланади.

Уругвайлик ҳимоячи, Испаниянинг "Атлетико Мадрид" клуби шарафини ҳимоя қилган Диего Годин фаолиятини Италия чемпионатида давом эттиради. "Интер" клуби 33 ёшли футболчи билан шартнома имзолаганини эълон қилди.

Аввалроқ, футболчи "нерадзуррилар" сафида йилга 6 миллион евро маош олиши тўғрисида хабарлар тарқалган эди. Футболчи "Интер" жамоаси сафига эркин агент сифатида қўшилди.

Эслатиб ўтамиз, ҳимоячи "Атлетико" клуби сафида Испания чемпиони,

Германиянинг "Бавария" клуби ёзги трансферлар вақтидаги асосий трансфери мақсади сифатида "Барселона" вингери Усмон Дембелега кўз тикмоқда.

Мюнхен клуби франциялик футболчини сотиб олишга жиддий киришган. Бундан ташқари, клуб ҳамон "Манчестер Сити" аъзоси Лерой Сане ҳамда "Челси" жамоаси вингери Каллум Хадсон-Одоиларга қизиқишини сақлаб турибди.

Эслатиб ўтамиз, ўтган мавсум Дембеле Испания чемпионати доирасида 8 та гол уриб, 5 та голли узатмани амалга оширди.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин

"Нуқуқ" газетаси таҳририяти жамоаси таҳририят бўлими муҳаррири Бахтиёр Назаровга ахаси Абдусамат НАЗАРОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Сирдарё вилоят прокуратураси жамоаси Мирзабод туман прокурорининг катта ёрдамчиси Мустафа Джулбековнинг волидаи муҳтарамаси

Ханифа аянинг вафот этганлиги муносабати билан оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаменти жамоаси Департаментнинг бўлим бошлиғи Азамат Бозоровга падари бузруквори

Мухтор БОЗОРОВнинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.